

2021

ARCHEOLOGIENOTA

Hoekstraat te Meise (Vlaams-Brabant)

ADEDE Archeologisch Rapport 669

Boris Horemans

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 669

Archeologienota Hoekstraat te Meise (Vlaams-Brabant).

BORIS HOREMANS

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Niels Janssens & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

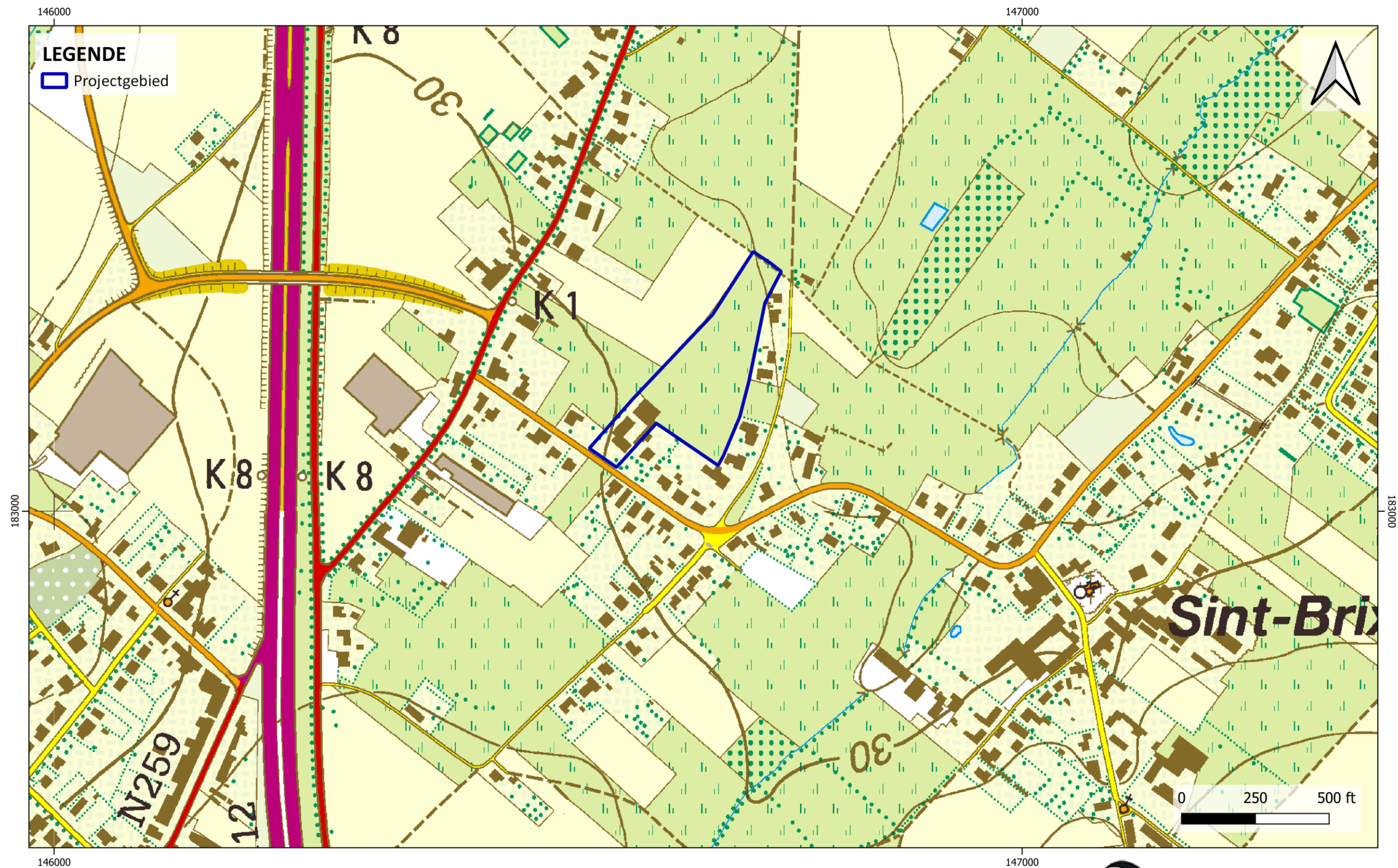
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.6	Randvoorwaarden	- 11 -
2.7	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport.....	- 28 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 28 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 31 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 31 -
3.2.2	Quartaair geologisch	- 33 -
3.2.3	Bodem	- 34 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 34 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 35 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 36 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 37 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 38 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 40 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 40 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 42 -
3.3.2.1	Kaart van Fricx (1704-1712/1727)	- 42 -
3.3.2.2	Kaart van Villaret (1745-1748)	- 43 -
3.3.2.3	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 44 -
3.3.2.4	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 46 -
3.3.2.5	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 47 -
3.3.2.6	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 48 -
3.3.1	Luchtfoto 1971	- 49 -
3.3.2	Luchtfoto 1979-1990	- 50 -

3.3.3	Luchtfoto 2000-2003	- 51 -
3.3.4	Luchtfoto 2008-2011	- 52 -
3.3.5	Luchtfoto 2020	- 53 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 55 -
3.4.1	Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving.....	- 55 -
3.4.2	CAI Indicatoren	- 56 -
4	Besluit	- 59 -
5	Bibliografie.....	- 62 -
6	Lijst van figuren	- 63 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2021B67
Site	Meise - Hoekstraat
Projectsigle ADEDE	MEI-HOE
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Aanleg containerveld.
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	David Janssens 2018/00215
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Boris Horemans, 2021, Archeologienota Hoekstraat te Meise (Vlaams-Brabant), ADEDE Archeologisch Rapport 669, Gent.
Grootte projectgebied	±16.350m ²
Periode uitvoering	Januari 2021
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek

Meise - Hoekstraat

aangemaakt: 1 februari 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

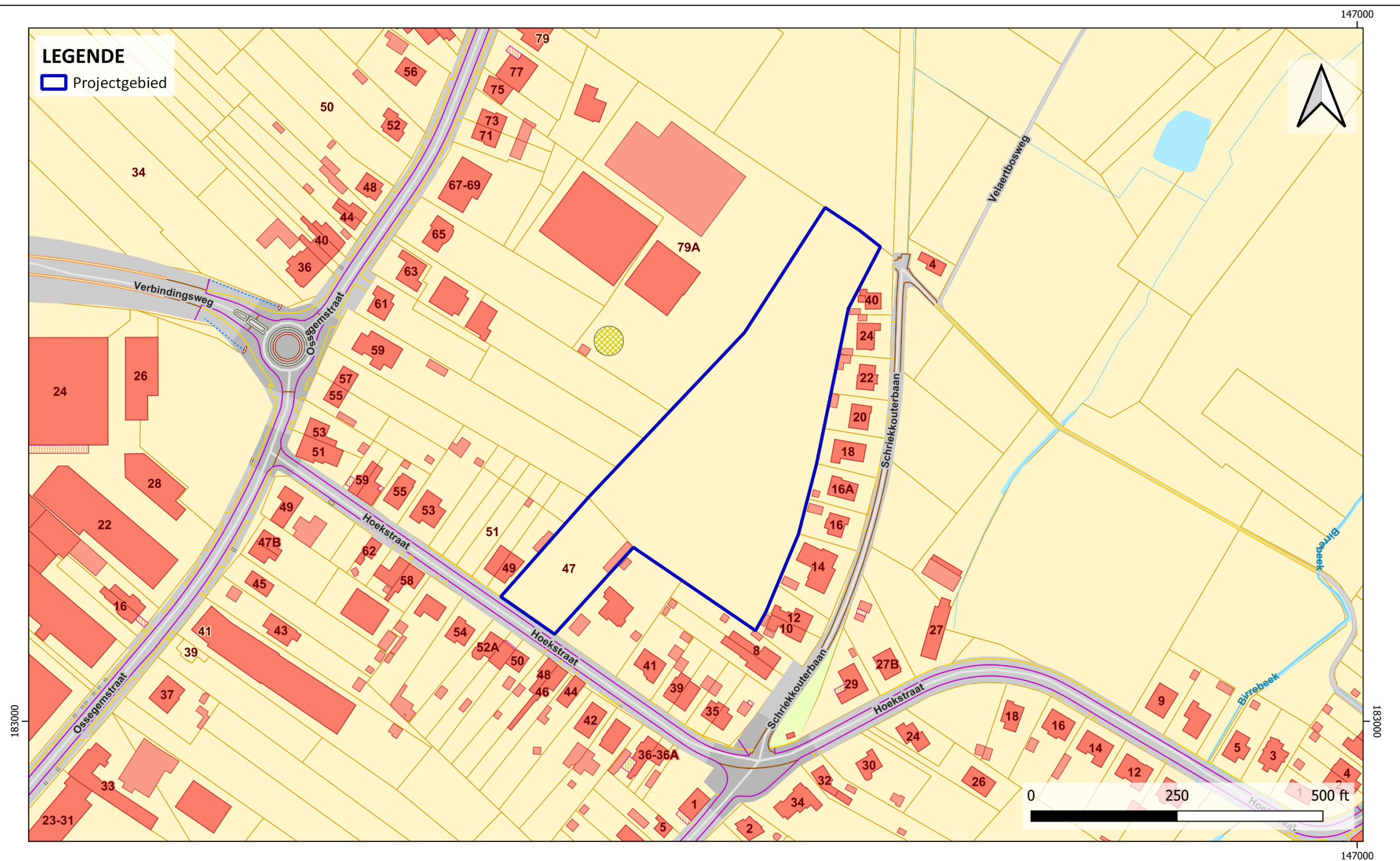

Meise - Hoekstraat

aangemaakt: 1 februari 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

Meise - Hoekstraat

aangemaakt: 1 februari 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het projectgebied werd vooralsnog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Wel zijn voor de ruime omgeving verschillende archeologische waarden gekend. Deze worden in het assessment besproken.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is momenteel zo goed als onbebouwd. Enkel in de zuidelijke uitloper van het projectgebied naar de Hoekstraat staat een vrijstaand gebouw.

2.5 Beschrijving geplande werken

De opdrachtgever plant de aanleg van een containerveld in het kader van zijn activiteiten als boomkweker. De containers zullen dienst doen als teelvelden voor hydrocultuur (telen zonder aarde).

Het perceel (lot 1 percelen volgens goedgekeurde verkaveling dd05/03/2013 dossiernr. Gemeente Meise: 2013/7-711) bereikbaar vanaf de hoekstraat zal dienstdoen als toegang. De toegang vanaf de hoekstraat wordt voorzien in waterdoorlatende dolomiet (1.000,58m²).

In totaal worden er binnen het projectgebied 10 containerblokken aangelegd (9.752,14m²). Rond het containerveld wordt de wettelijke afstand bewaard en een groenbuffer toegevoegd (2.022,02m²), de bewandelbare paden rond het containerveld worden voorzien in betonverharding (2.808,41m²). Dit zal een pad zonder onderfundering zijn, wat een ingreep in de bodem van 20cm impliceert. Het containerveld zelf zal bestaan uit een waterdicht membraan waarop de bomen en perkplanten in opkweek komen te staan. Om dit containerveld aan te leggen zal een ontzoding gebeuren. Deze heeft een impact in de bodem van 40cm onder het maaiveld.

De bomen uit de bestaande toestand worden in aantal gecompenseerd in de nieuwe toestand.

Rondom het perceel wordt een groenbuffer voorzien. De groenbuffer wordt voorzien in gras en hagen met voldoende hoogte en volume.

Het terrein zal worden opgehoogd om de benodigde aflooppercentages voor het containerveld te kunnen bewerkstelligen. Concreet houdt dit in dat het noordelijke gedeelte van het projectgebied, dat merkkelijk lager ligt dan het zuidelijke gedeelte, tot zo'n 150cm wordt opgehoogd.

Daartoe wordt het projectgebied genivelleerd, waarbij de grond van het hoger gelegen zuidelijke gedeelte van het projectgebied wordt gebruikt om het noordelijke gedeelte op te hogen. Daarbij worden op het zuidelijke gedeelte afgravingen voorzien van zo'n 20 tot 40 cm onder het bestaande maaiveld. Hiervoor zal ook de teelaarde worden verwijderd en grond "onder" gestoken.

Inzake waterafvoer en wateropslag wordt een First Flush systeem geïnstalleerd. Daartoe wordt een ondergronds waterbekken geïnstalleerd met een inhoud van 150.000 liter. Dit bekken heeft een doorsnede van 7,8 meter.

2.6 Randvoorwaarden

Indien verder archeologisch onderzoek op het terrein moet plaats vinden, zal dit moeten gebeuren via een uitgesteld traject wegens economisch onwenselijk voor de opdrachtgever.

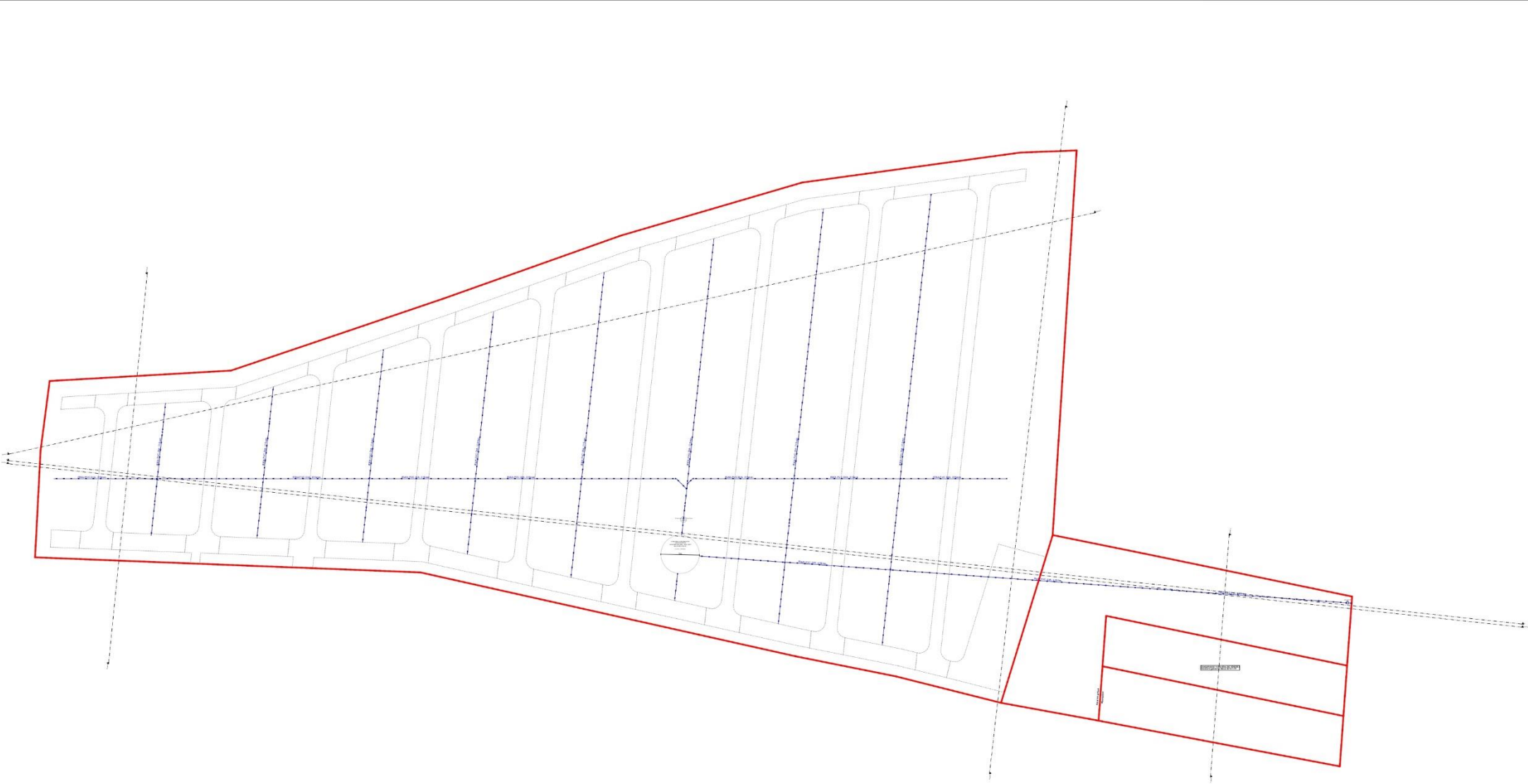
2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

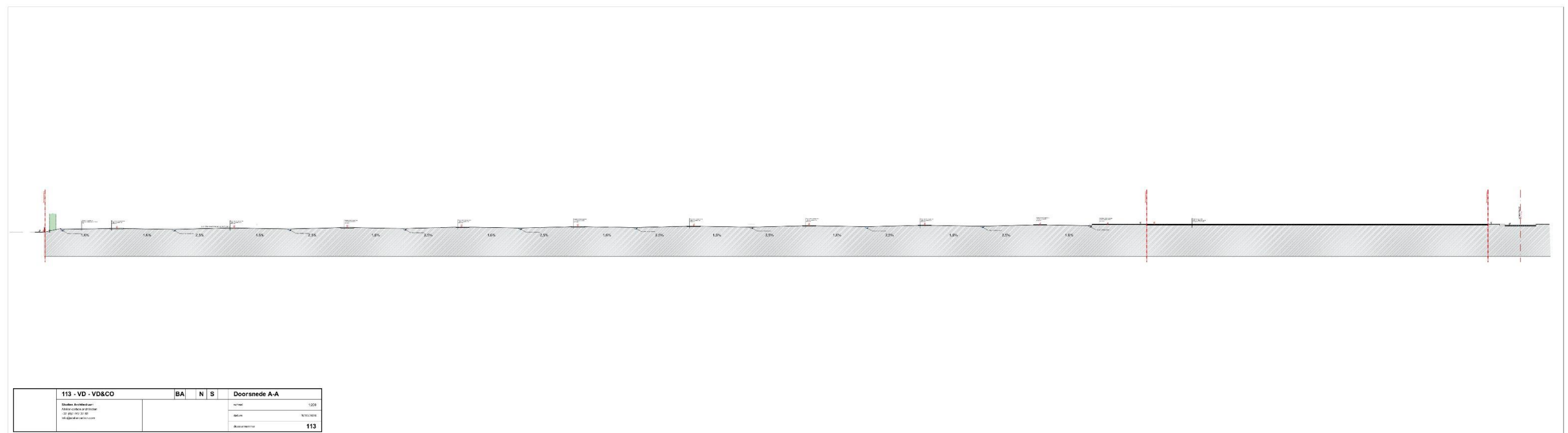
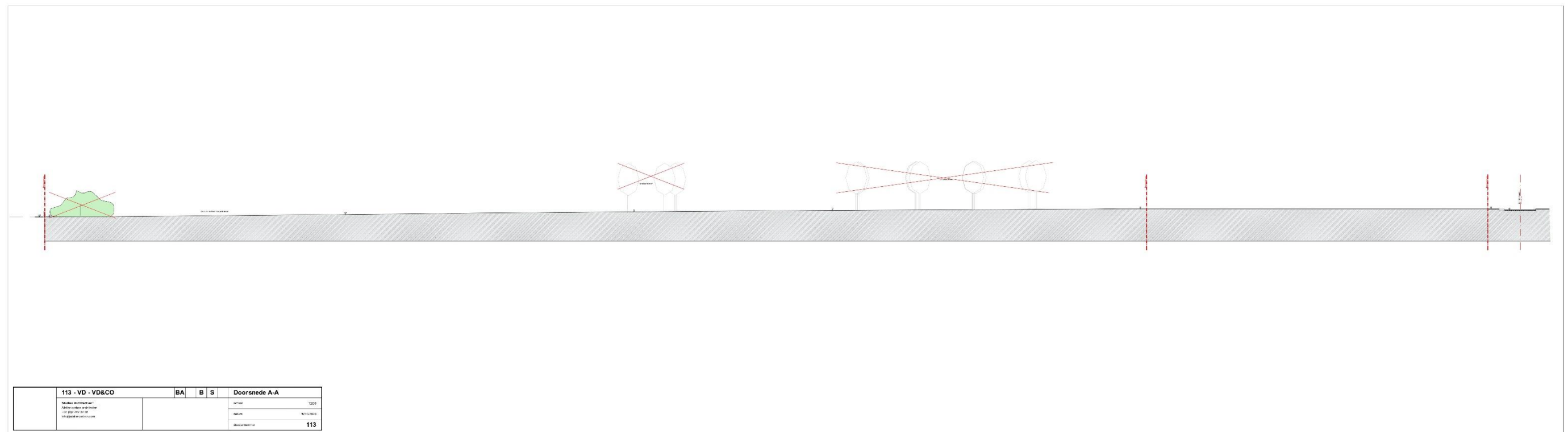
Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart

- Erosiegevoeligheidskaart
- Bodemgebruiksbestand
- Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Fricx, 1704-1712/1727
 - Kaart van Villaret, 1745-1748
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

	113 - VD - VD&CO			BA	N	P	Fundering	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 info@ateliercarbon.com						schaal	1:500
							datum	18/10/2020
							dossiernummer	113

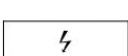
Legende Plannen

 Groen

 Te verwijderen groenmassief

 Groenberm

 Voetpad.

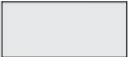
 Stroomkast.

 Straatverlichting

 Straatkolk.

 Standpunt foto.

 Containervelden

 Beton

 3 laags polyethyleenfolie

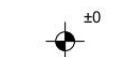
 Dolomiet

 Verharding (weg).

 Perceelsgrens inplantingsplan.

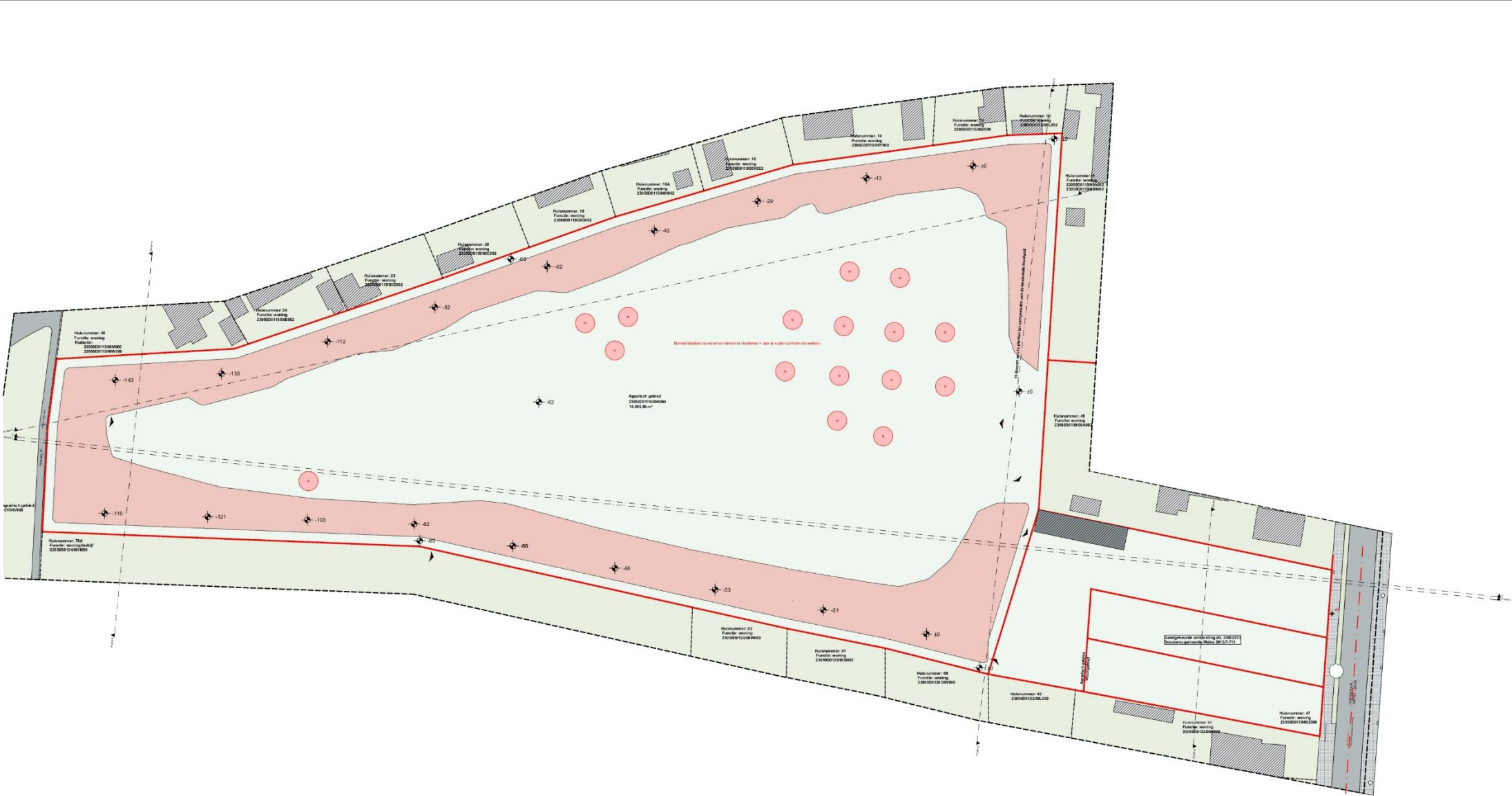
 Hoogstammige boom.

 Riooldeksel.

 Hoogtepeil grondplannen.

 Te rooien boom

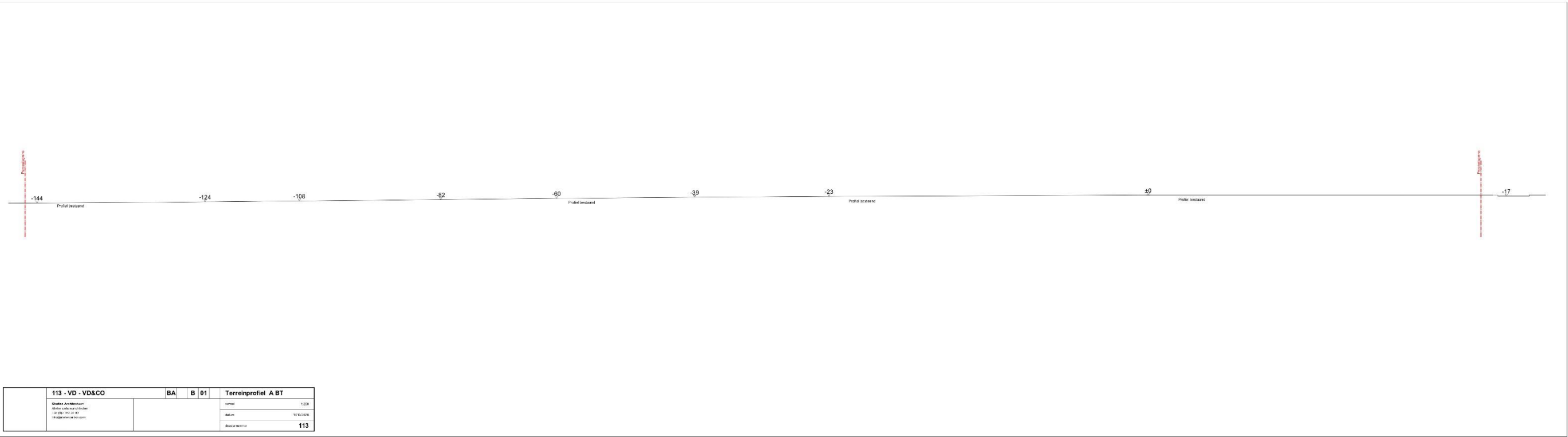
	113 - VD - VD&CO					BA		X	X		Legendes	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 Info@ateliercarbon.com										schaal	1:100
											datum	18/10/2020
											dossiernummer	113

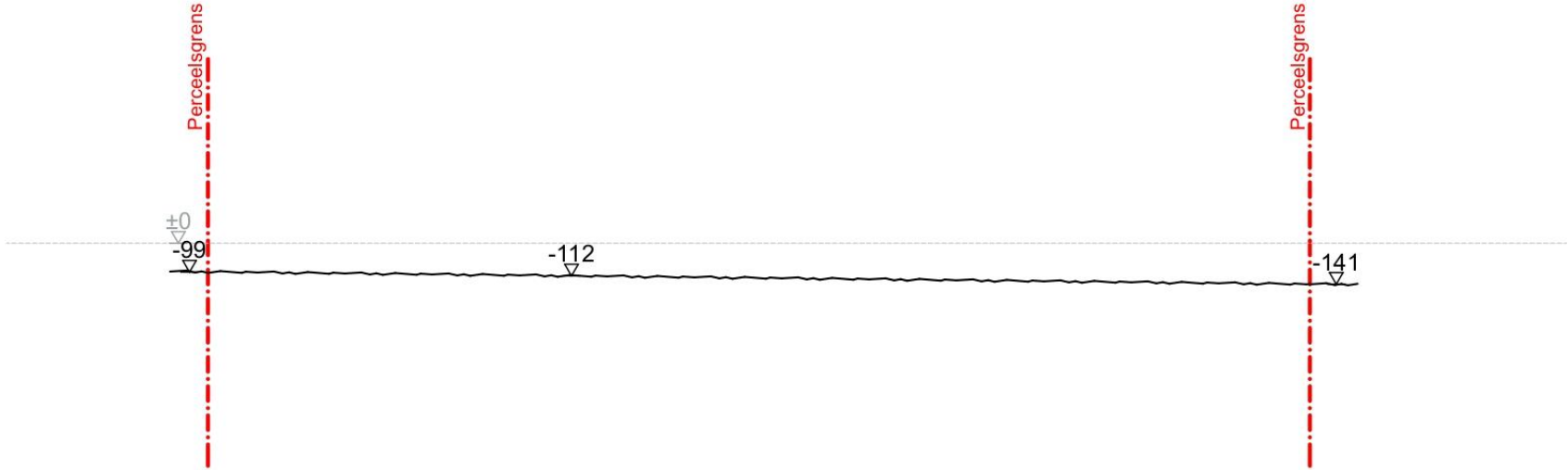

113 - VD - VD&CO		BA	B	I	Inplantingsplan	
Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 info@ateliercarbon.com					schaal	1:500
					datum	18/10/2020
					dossiernummer	113

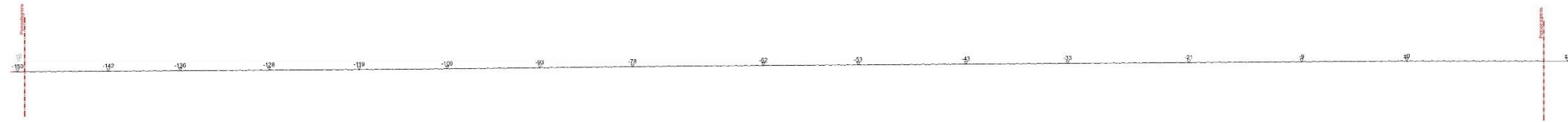

113 - VD - VD&CO		BA	N	I	Inplantingsplan	
Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 info@ateliercarbon.com					schaal	1:500
					datum	18/10/2020
					dossiernummer	113

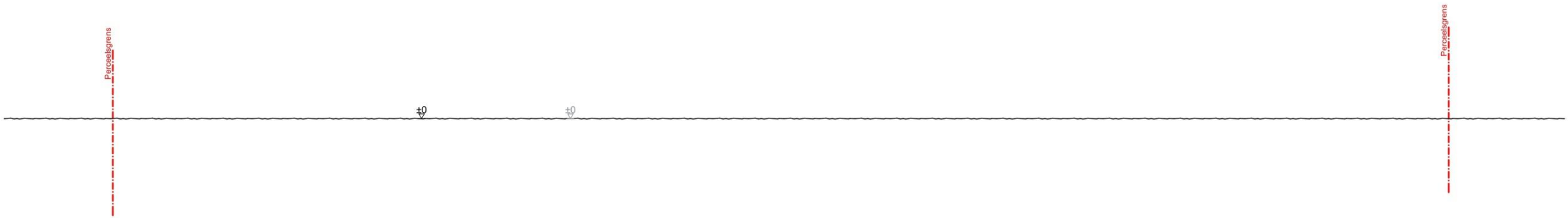

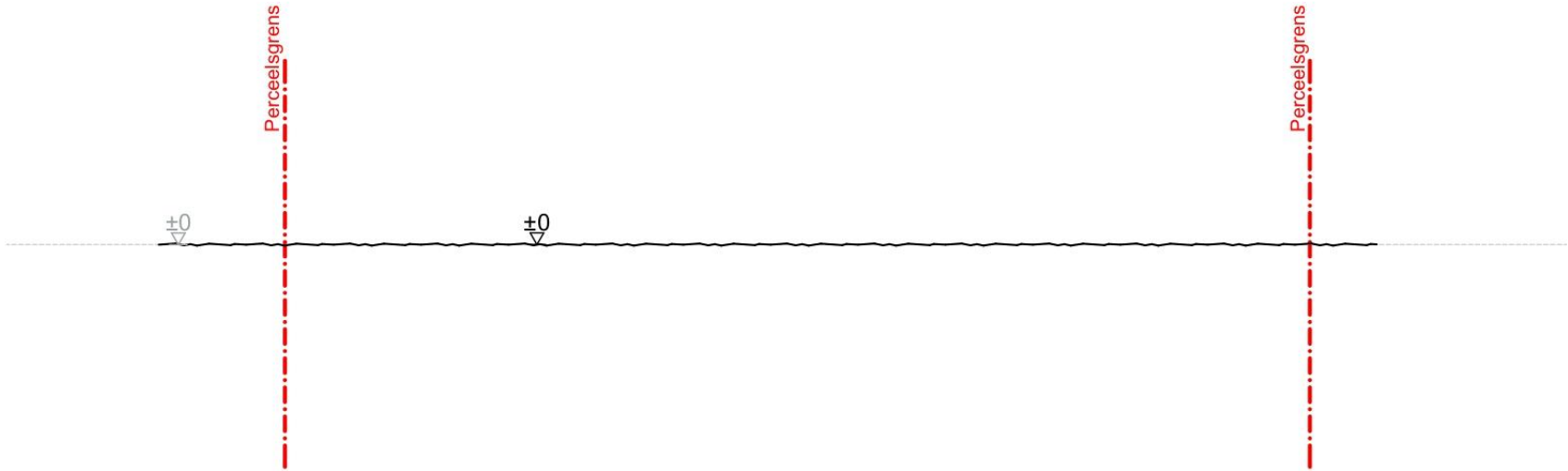
	113 - VD - VD&CO				BA		B	02		Terreinprofiel B BT	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 Info@ateliercarbon.com									schaal 1:200	
										datum 18/10/2020	
										dossiernummer 113	

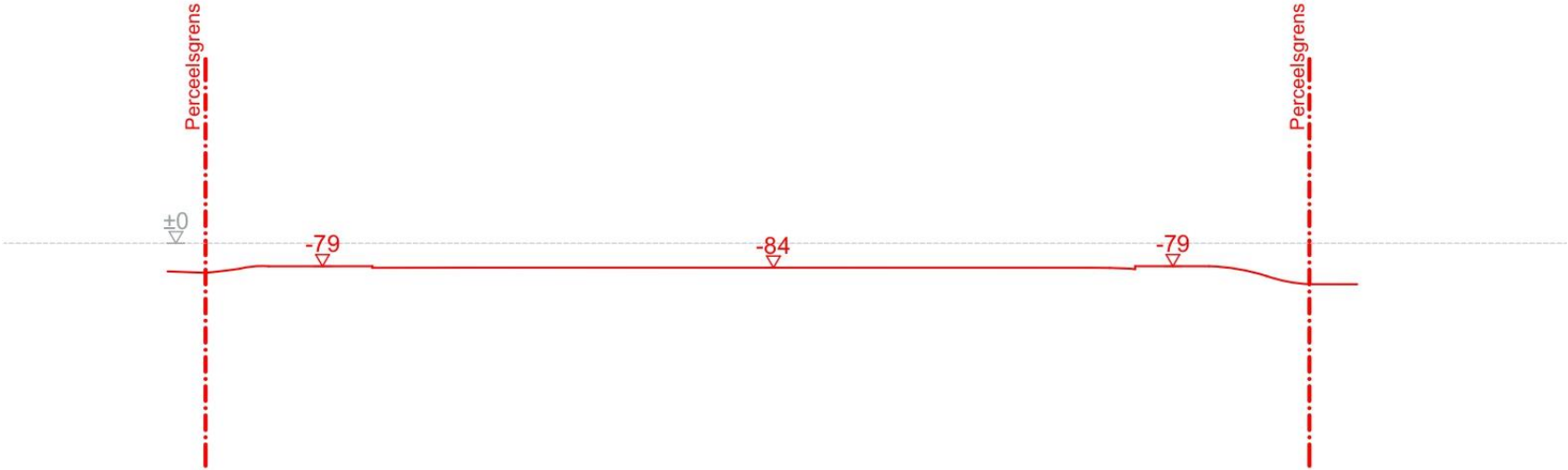
113 - VD - VD&CO		BA	B	03	Terreinprofiel CBT
Studios Architectuur: Adriaan Cruikshank architecten -01 494 195 20 80 info@adriaan-cruikshank.nl					normal 1200 details 160 x 120 mm details of the interior 113

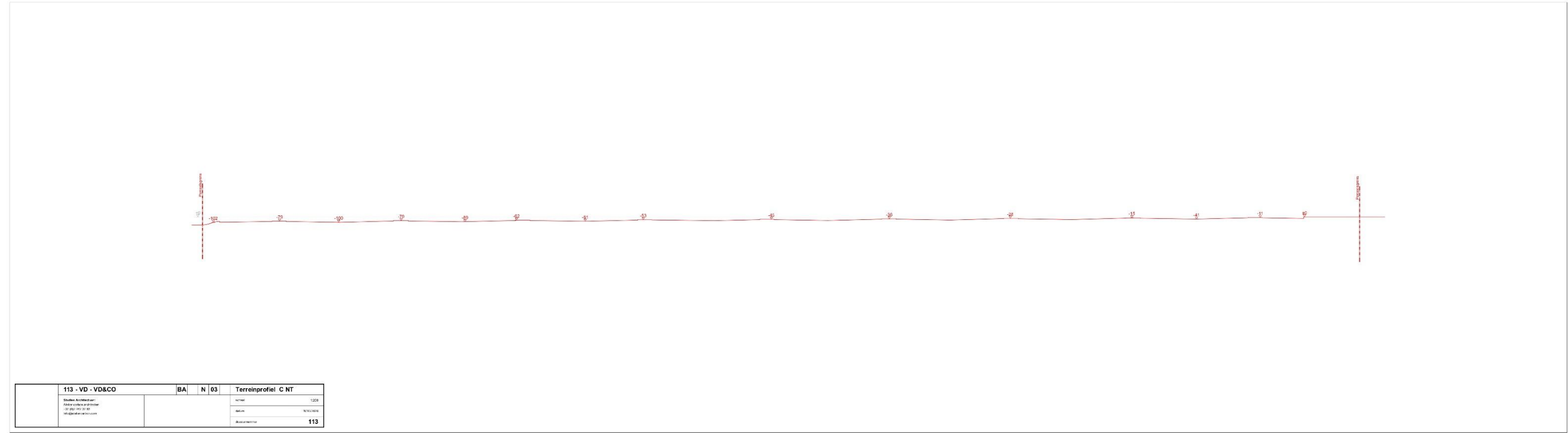
	113 - VD - VD&CO		BA		B	04	Terreinprofiel D BT	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 info@ateliercarbon.com						schaal	1:200
							datum	18/10/2020
							dossiernummer	113

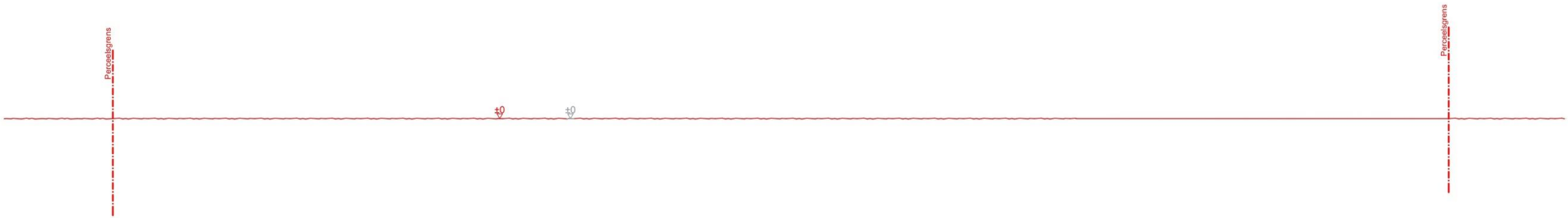

	113 - VD - VD&CO					BA		B	05		Terreinprofiel E BT	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 Info@ateliercarbon.com										schaal	1:200
											datum	18/10/2020
											dossiernummer	113

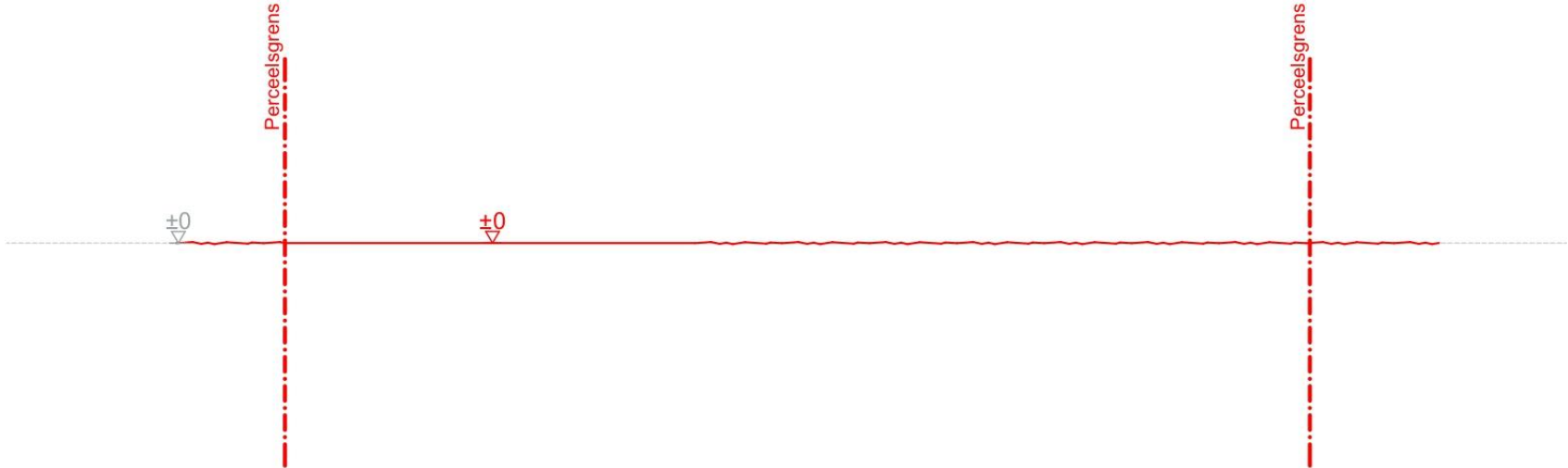

	113 - VD - VD&CO				BA		N	02		Terreinprofiel B NT	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 Info@ateliercarbon.com								schaal		1:200
									datum		18/10/2020
									dossiernummer		113

	113 - VD - VD&CO		BA		N	04	Terreinprofiel D NT	
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 info@ateliercarbon.com						schaal	1:200
							datum	18/10/2020
							dossiernummer	113

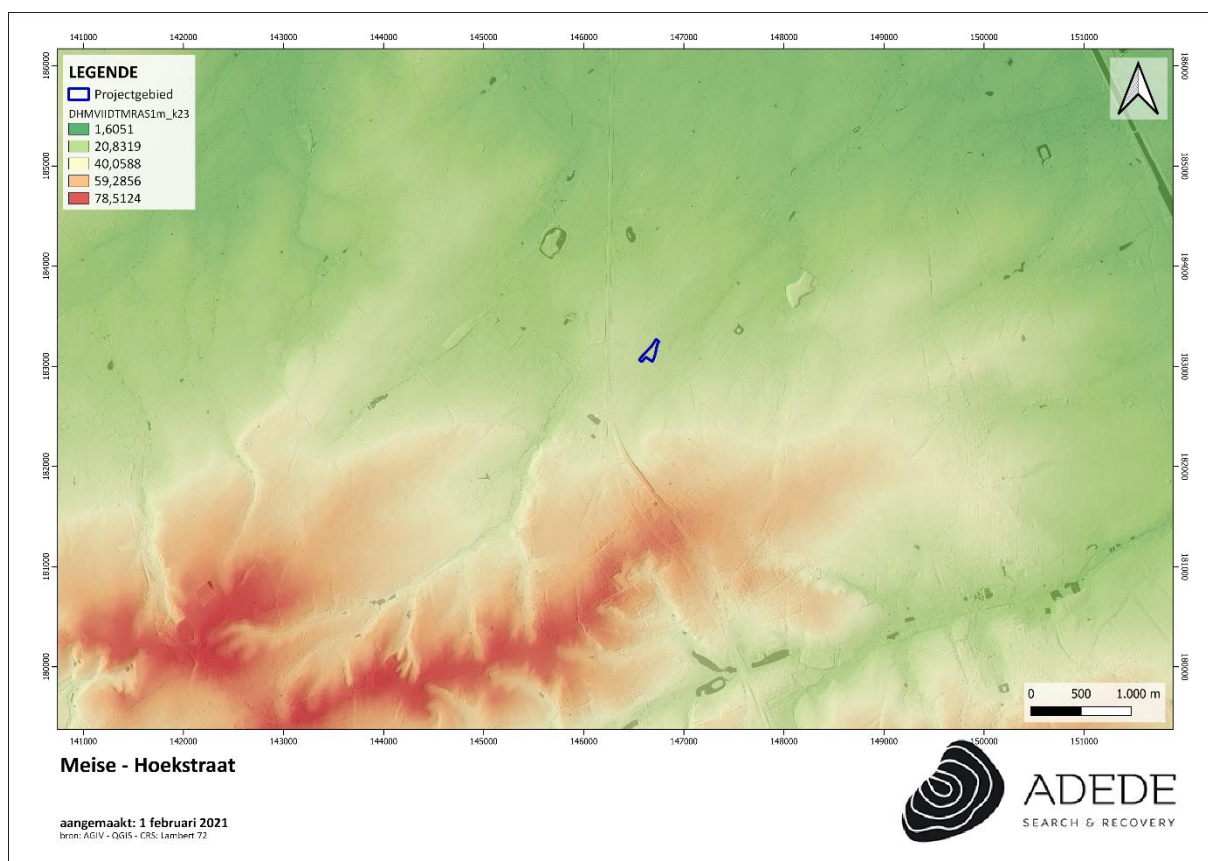

	113 - VD - VD&CO					BA		N	05		Terreinprofiel E NT		
	Studies Architectuur: Atelier carbon architecten +32 (0)2 462 32 03 Info@ateliercarbon.com										schaal		1:200
											datum		18/10/2020
											dossiernummer		113

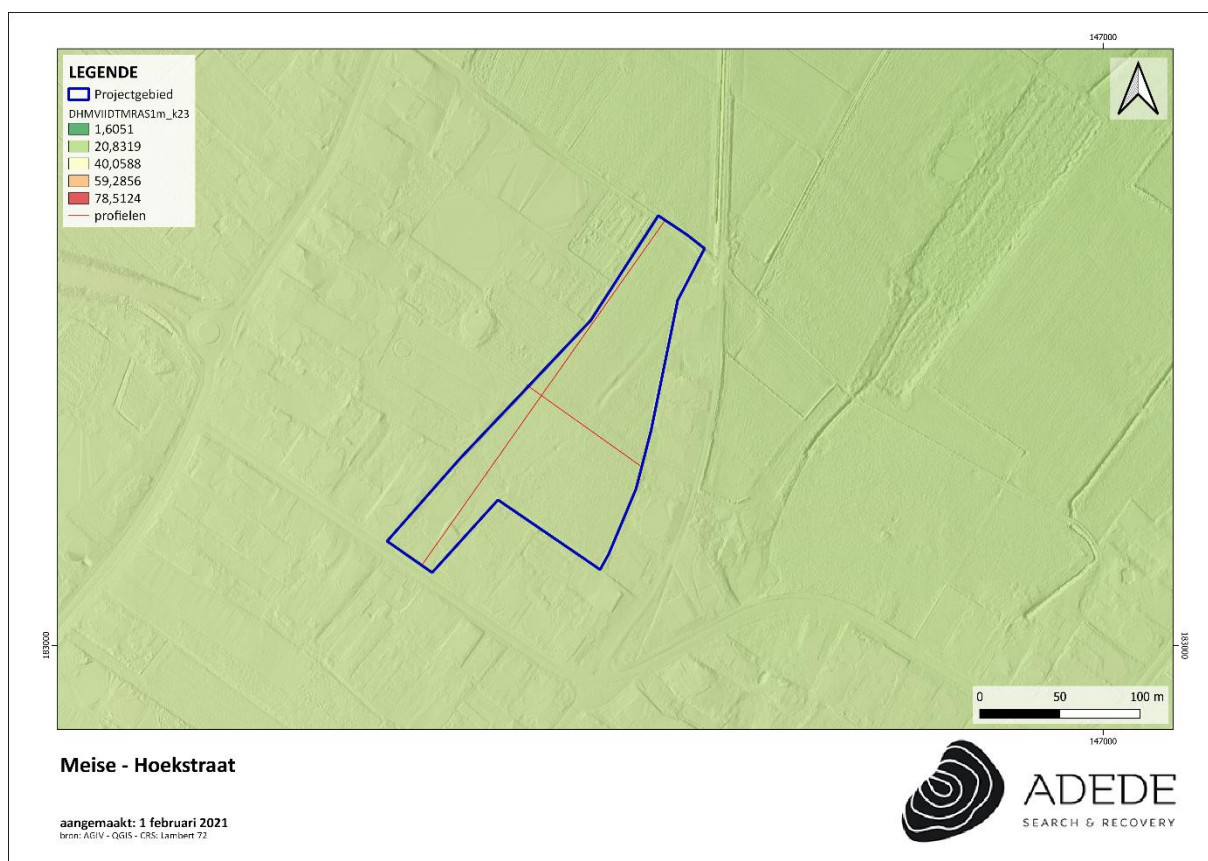
3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

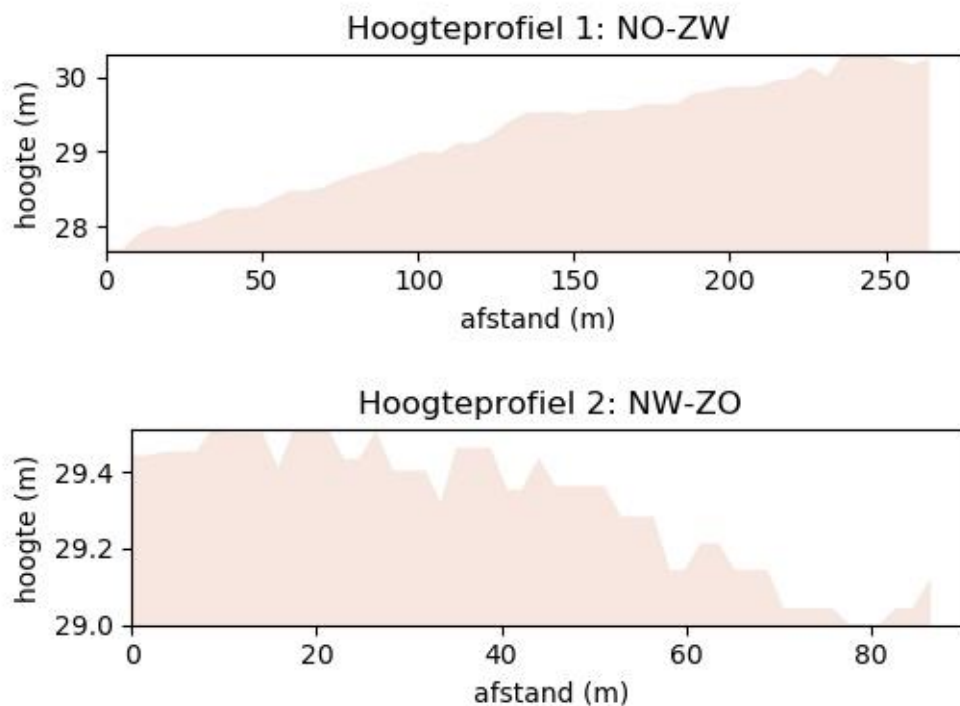
Meise is een gemeente in Vlaams-Brabant binnen het bestuurlijke arrondissement Halle-Vilvoorde. Hoewel bestaande uit vele woonkernen, al dan niet met een eigen parochie, telt de fusiegemeente sedert 1 januari 1977 slechts twee deelgemeenten, Meise en Wolvertem. Oppem dat bij de fusie van 1977 samen met de wijk Amelgem ook bij Meise werd gevoegd was voorheen een gehucht dat bestuurlijk onder Brussegem (Merchtem) viel. Meise is een van de 19 gemeenten die deel uitmaken van de Vlaamse Rand rond Brussel en wordt in het noorden begrensd door Londerzeel en Kapelle-op-den-Bos, in het oosten door Grimbergen, in het zuiden door Grimbergen en Wemmel en in het westen door Merchtem. De oppervlakte bedraagt 3482 ha met 18.937 inwoners (2017). Van zuid naar noord wordt de gemeente sedert 1937 doorsneden door de A12 Brussel-Antwerpen, heraangelegd in 1957. Meise is een vrij sterk verstedelijkte gemeente waar de woonfunctie primeert. Meise heeft een licht glooiend reliëf en is gelegen aan de noordelijke rand van de Brabantse leemstreek met vruchtbare gronden uitstekend geschikt voor landbouw. Bijgevolg was de agrarische bedrijvigheid hier eeuwenlang de voornaamste bron van inkomsten. In de loop van de 20ste eeuw zal de woonfunctie geleidelijk toenemen in functie van het pendelen naar de hoofdstad en de omliggende industriële gebieden. Meise zelf kent geen noemenswaardige industriële bedrijvigheid.

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHM VII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

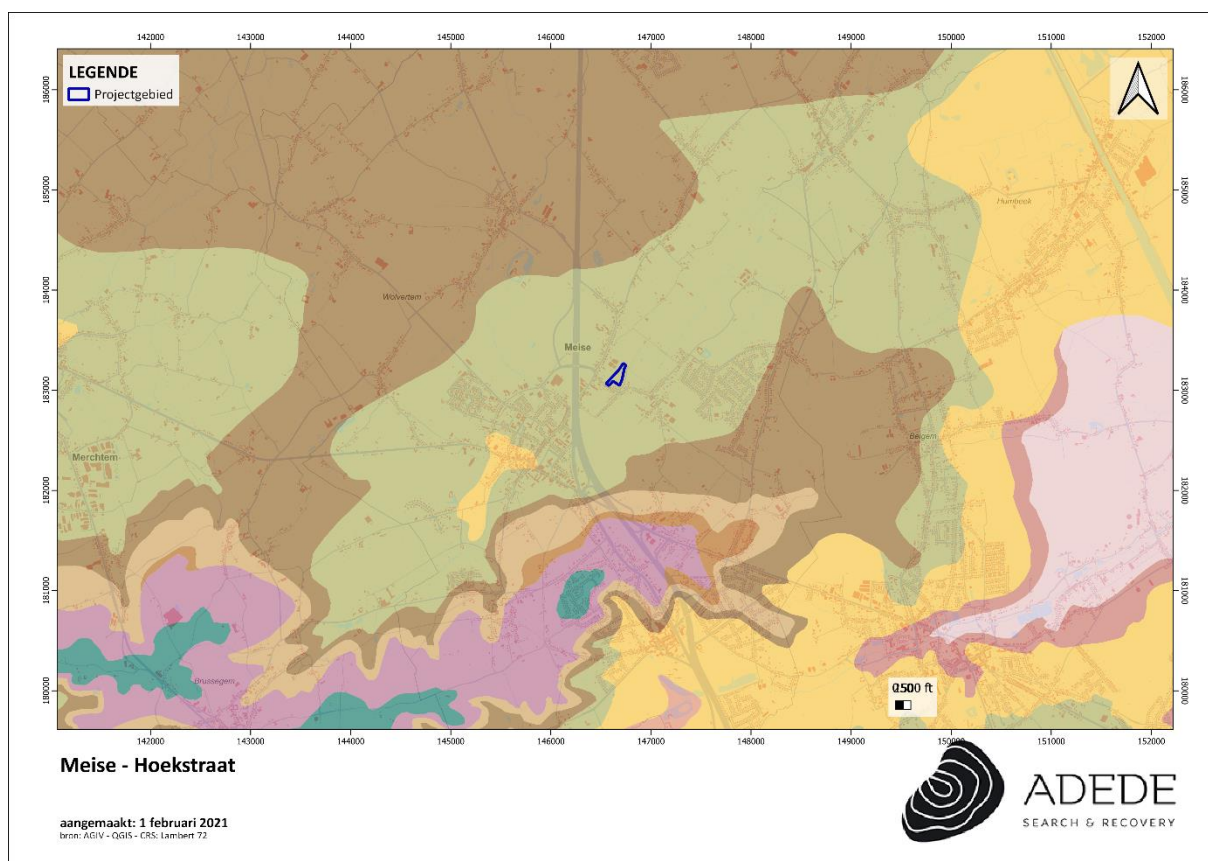

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Op de Tertiair Geologische kaart wordt het projectgebied ondergebracht in de Formatie van Maldegem. Dit betreft een grijze afwisseling van fijn zand en klei, die glauconiethoudend en glimmerhoudend zijn. Onderaan zit er zandhoudende en sterk glauconiethoudende klei. Deze formatie werd gevormd van het Laat-Lutetien tot en met het Bartonien (ongeveer 42 tot 37 miljoen jaar geleden). Binnen de Formatie van Maldegem, behoort het projectgebied tot het Lid van Wemmel. Lid van wemmel: Het Lid van Wemmel bestaat uit grijs tot groen fijn zand dat kleihoudend en glauconiethoudend is. In dit Lid is een basisgordel van *Nummulites Wemmelensis* aanwezig.

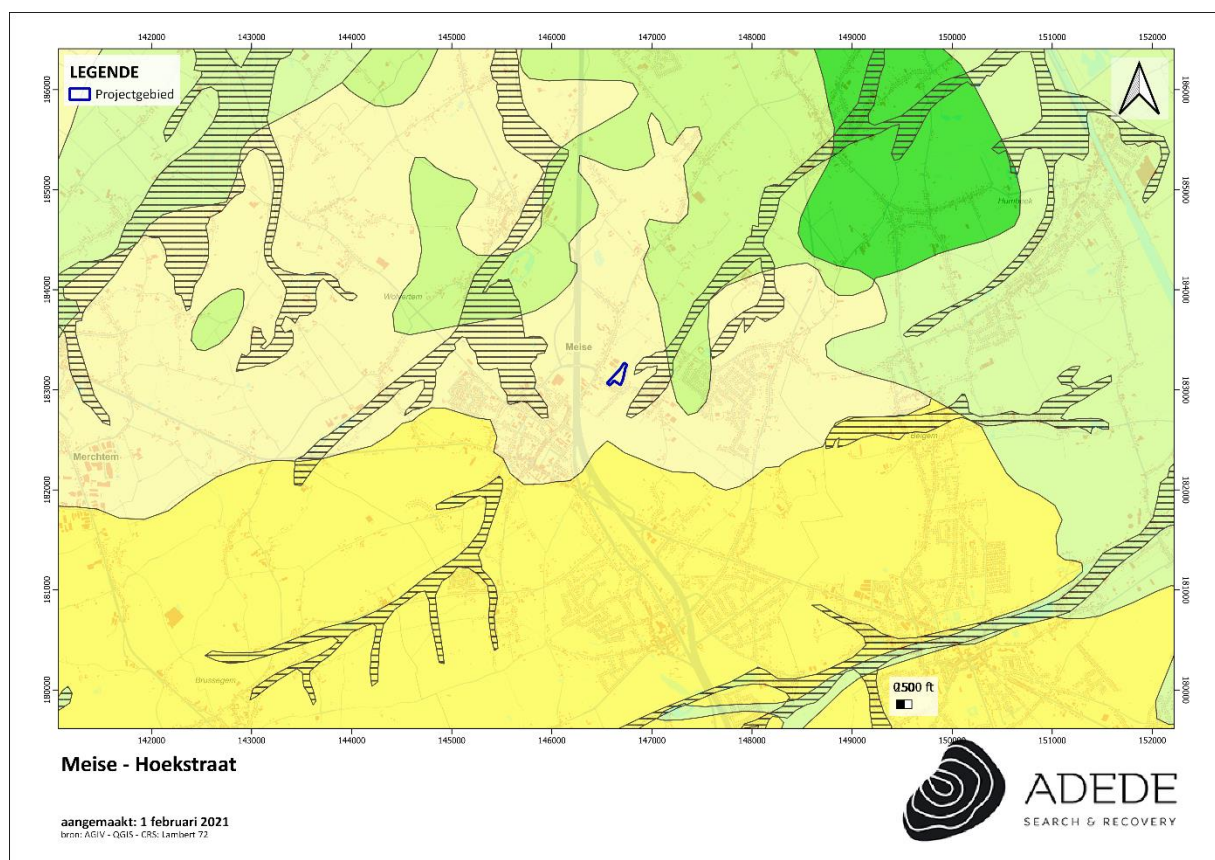

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Op de Quartair geologische kaart wordt het projectgebied gekarteerd als bodemtype 1. Bij dit profieltype zijn geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Elpw: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem.
- HQ: hellingsafzettingen van het Quartair

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Op de bodemtypekaart worden volgende bodemtypes teruggevonden binnen de contouren van het projectgebied:

Lbaz: Matig droge zandleembodem met textuur B horizont. Bij beide series, Lca en Lcc, rust de Ap op een E horizont (ongeveer 40 cm dik) of rechtstreeks op de textuur B bij Lca of de verbrokkelde textuur B bij Lcc. Bij Lca is de textuur B aangereikt met klei en sesquioxiden, het is een bruin zwaar zandleem, bij Lcc is de textuur B sterk gevlekt en verbrokkeld. In vele gevallen komt een substraat voor op wisselende diepte. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm. Normaal hebben deze gronden geen watergebrek noch wateroverlast. De substraatgronden zijn in het voorjaar koud en laat te bewerken en kunnen in de zomer bij aanhoudende droogte aan watergebrek lijden. Ze zijn geschikt voor veeleisende teelten, en zeer geschikt voor weinig eisende teelten.

Lcaz: Droge zandleembodem met textuur B horizont. Deze gronden met textuur B horizont hebben een Ap die ongeveer 25 cm dik is, donkerbruin matig humeus en die rust op een zwak humeuze, bruinachtige overgangshorizont, 30 tot 40 cm dik, hieronder komt een meer kleiige textuur B horizont voor. De ondergrond is soms gestratificeerd met afwisselend lemige en zandige laagjes (. . . z). Normaal is de aan klei uitgeloopte horizont meer dan 40 cm dik (Abao) in andere gevallen werd door erosie het profiel afgeknot en rust de Ap direct op de textuur B (Lba1). Roestverschijnselen liggen dieper dan 120 cm. De waterhuishouding is gunstig. De Lba gronden zijn geschikt voor veeleisende akkerteelten (tarwe, suikerbieten), zeer geschikt voor weinig eisende teelten (haver, rogge, aardappelen). Ze komen in aanmerking voor appel, peer, pruim, perzik, niet voor kers. De substraatgronden zijn minder geschikt dan de diepe Lba gronden.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

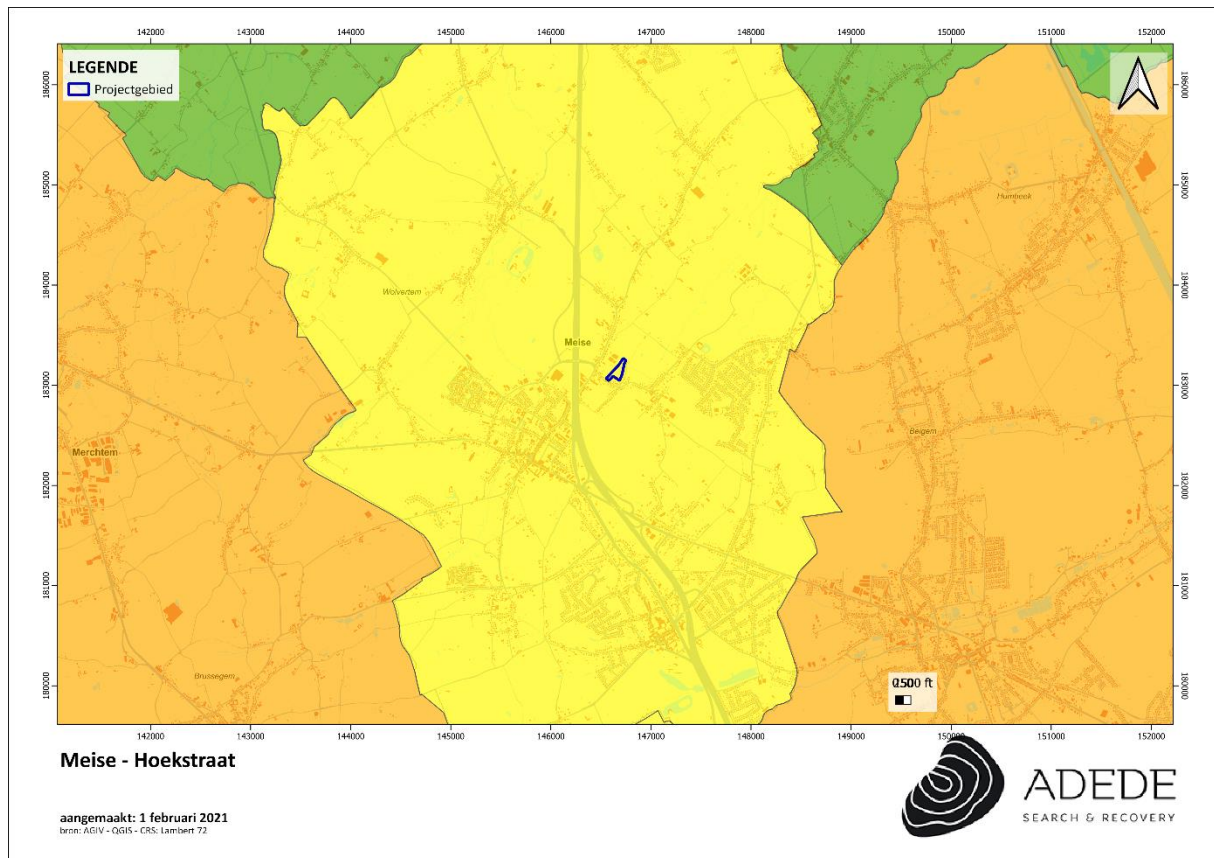
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het perceel zelf niet gekarteerd. Wel worden in de ruime omgeving enkele percelen gekarteerd. Deze staan allemaal te boek met een laag tot verwaarloosbaar potentieel op bodemerosie.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Het grondgebied van de gemeente Meise staat gekarteerd als medium erosiegevoelig.

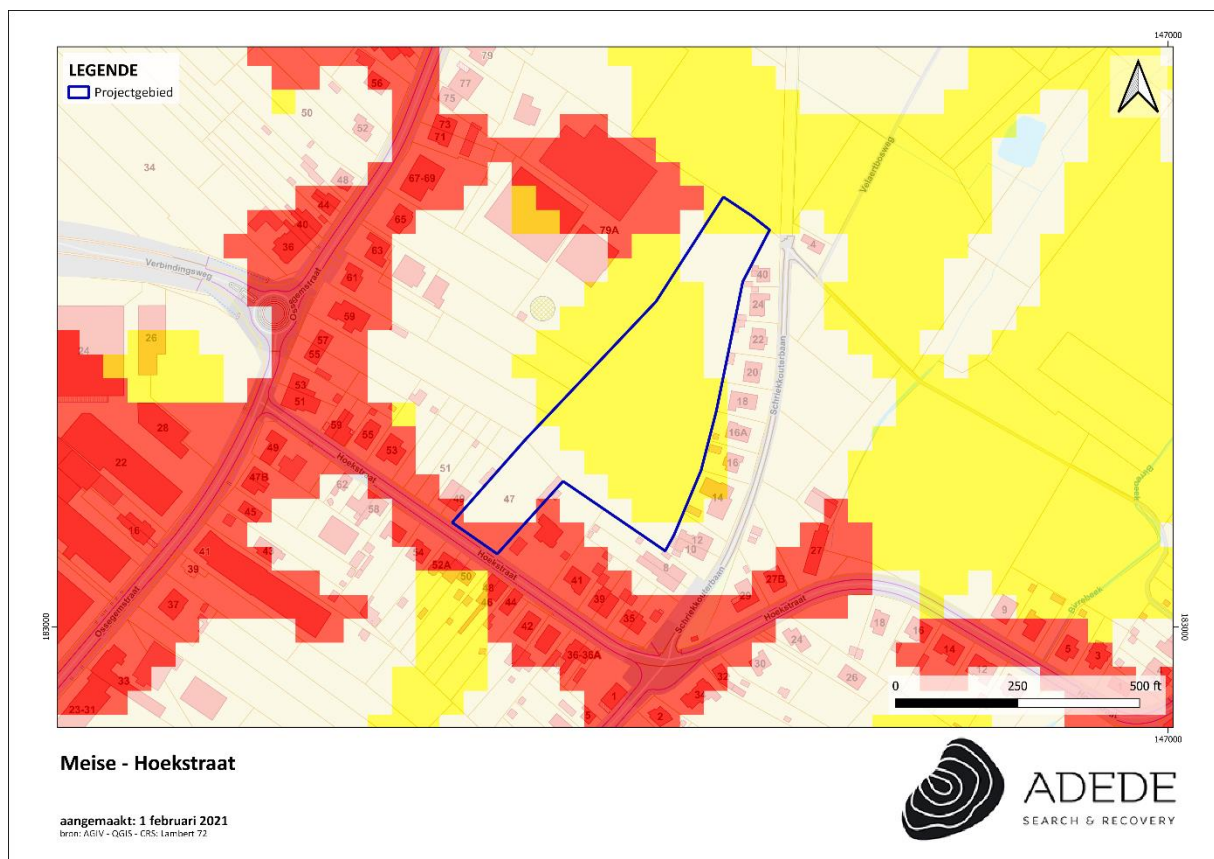

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Binnen het projectgebied vinden we volgende bodemgebruiken terug:

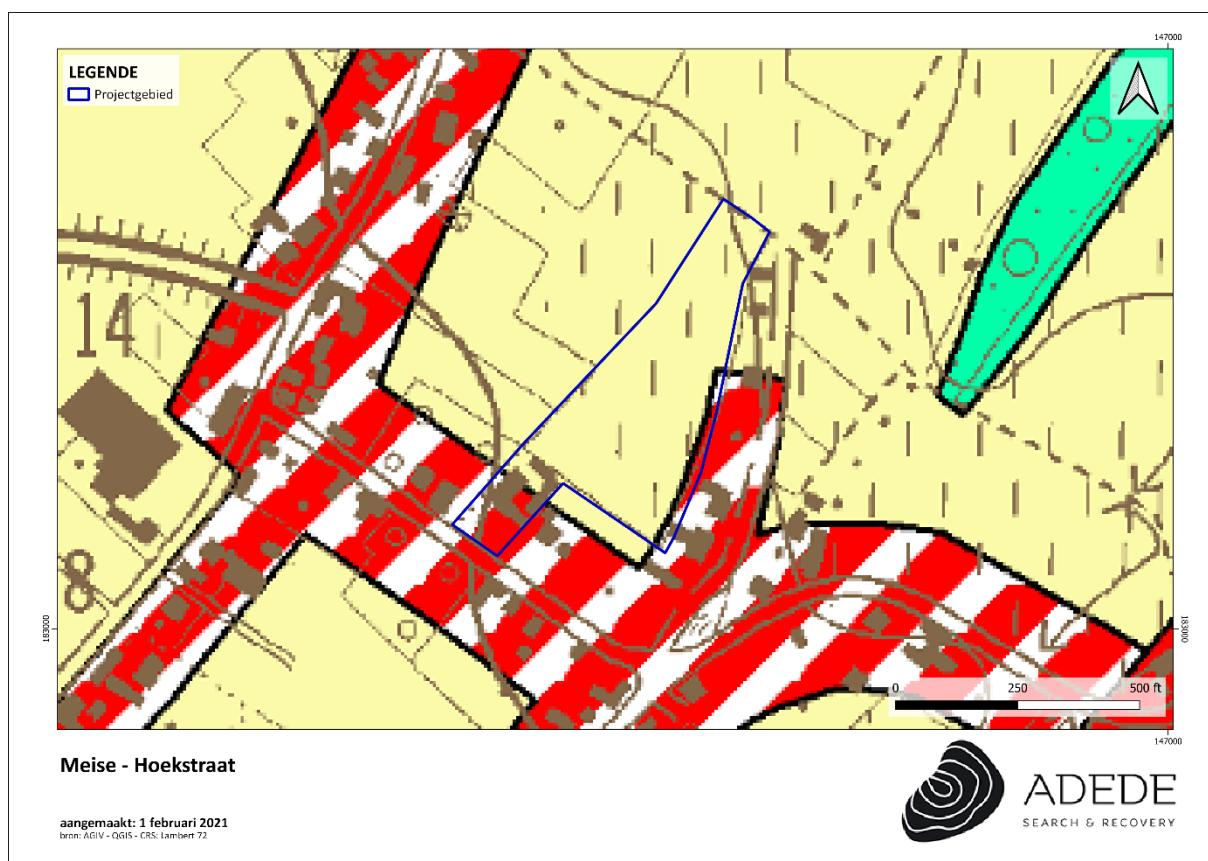
- **Andere bebouwing (rood):** Het grootste deel van het gebied wordt bedekt door structuren. Gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem, (tussen 30 en 80% is verhard).
- **Weiland (wit):** Bodem die bedekt is met gras en die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier.
- **Akkerbouw (geel):** Bodem die gebruikt wordt in een of ander rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland. Dit lijkt echter niet overeen te komen met het eigenlijke landgebruik.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het Vlaams Gewestplan gaat terug op de 'wet op de stedenbouw', goedgekeurd in 1962. Tussen 1976 en 1980 werden 48 afzonderlijke plangewesten aangewezen, die samen het Vlaams Gewestplan vormen. Het Vlaams Gewestplan geeft de precieze functiebestemming van het totale grondgebied weer. De bestemming verwijst naar de algemene en aanvullende (bijzondere) stedenbouwkundige voorschriften zoals ze werden vastgelegd door de Vlaamse Regering. Op het gewestplan wordt het projectgebied gekarteerd als **Agrarisch Gebied**. De zuidwestelijke uitloper nabij de Hoekstraat staat gekarteerd als een **woongebied met landelijk karakter**.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering¹

De vroegste sporen van menselijke aanwezigheid in Meise betreft de vondst in 1876 van een silexbijl en drie vuursteensplinters die thuishoren in het neolithicum. De kern van Meise, eertijds een bosrijke omgeving, is vermoedelijk tijdens de Romeinse periode ontstaan als een vicusgemeenschap op de kruising van twee banen; de gehuchten kwamen pas later tot stand.

Volgens de literatuur zou de naam Meise mogelijk afkomstig zijn van het Latijnse 'mansio', doorgaans vertaald als burcht, huis, hoeve. In de feodale tijd, viel Meise burgerlijk onder de machtige heren van Grimbergen met name de Berthouts, kerkelijk onder de abdij van Grimbergen, gesticht door de Berthouts in 1127. Het domein van Boechout viel als leengoed van de hertog van Brabant buiten de heerlijkheid. Het politieke vlak werd in de middeleeuwen trouwens gekarakteriseerd door een voortdurende machtsstrijd tussen de Berthouts en de hertogen van Brabant waarbij het kasteel van Bouchout als schild diende tegen de Berthouts.

De heerlijkheid Meise werd beheerd door de ridders van Meise die zeker vanaf de 10de eeuw vazallen waren van de heren van Grimbergen. De heerlijkheid strekte zich toen uit over Meise, Sint-Brixius-Rode en Nieuwenrode, dat in 1875 zelfstandig werd. Naast het dagelijkse bestuur kregen de ridders ook rechterlijke bevoegdheden door het beheer van de schepenbank; de schepenbank van Meise werd al vermeld in 1265.

De eerst gekende ridder van Meise, Gerardus de Menza wordt vermeld in 1154 in het cartularium van de abdij van Grimbergen. Zijn woonplaats, het Hof te Meysse, was omwald en gelegen in de vallei nabij de huidige August Van Doorslaerlaan, ten zuidwesten van het dorpscentrum, zie historische kaarten. Latere eigenaars van het hof waren de families Van Immersele, Van de Werve, Vander Ee en Vander Linden d'Hoogvorst. Baron Emmanuel Vander Linden d'Hoogvorst verwierf het door erfenis in 1809 en in 1881 werd het door baron Edmond Vander Linden d'Hoogvorst verkocht aan keizerin Charlotte; de verkoop omvatte naast het 'kasteel van Meysse' met de warande, ook de gronden en gebouwen buiten de omheining van het domein met een oppervlakte van meer dan 52 ha. Het hof werd in 1944 door brand vernield en niet meer heropgebouwd.

Op kerkelijk vlak speelde de abdij van Grimbergen, gesticht in 1127, een belangrijke rol. De abdij verwierf de rechten over de parochie Meise, in 1258 gevolgd door de volledige incorporatie van de parochie bij de abdij en dit tot 1826. De abdij was trouwens voor een groot deel verantwoordelijk voor de bloei van Meise en haar gehuchten in de 13de-14de eeuw. In die periode gebeurde een groot deel van de ontginning van Meise; de abdij was verantwoordelijk voor de oprichting van

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Meise [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14286> (Geraadpleegd op 02-02-2021).

nieuwe hoven of de uitbreiding ervan, zoals te Amelgem. De invloed van de abdij bleef nagenoeg stabiel tot de Franse revolutie. Tot 1559 behoorde Meise tot het bisdom Kamerijk, nadien viel het onder het aartsbisdom Mechelen.

De familie Vander Linden d'Hooghvorst bleef tot het einde van het ancien régime heer van de heerlijkheid Meise. In de Franse tijd viel Meise in het Dijledepartement en ressorteerde onder Wolvertem, de administratieve hoofdplaats van een kanton met vredegerecht. De eerste maire van Meise was Gerard De Vidts. Emmanuel-Ghislain Vander Linden d'Hooghvorst werd in 1807 burgemeester van Meise tot zijn dood in 1866; hij speelde een belangrijke rol tijdens de revolutie van 1830. Op eigen kosten liet hij wegen verharderen en hij financierde mee de wederopbouw van Meise na de grote dorpsbrand van 1826. Zo gebeurde de aanleg van de Kasteeldreef tussen Meise en Grimbergen op zijn initiatief. Omwille van zijn verdiensten werd voor hem in 1893 een standbeeld opgericht op het Oudstrijdersplein.

Door de nabijheid van Brussel is de woonfunctie van het voorheen landelijke Meise in de loop van de 20ste eeuw, vooral vanaf het einde van de jaren 1950, sterk toegenomen. Vandaag vertoont Meise een vrij kleine historische dorpskern waarvan de Sint-Martinuskerk en bijhorende pastorie het centrum vormen. De omringende straten vertonen een heterogene basisbebouwing uit de 19de en 20ste eeuw en opvallend ruime woonuitbreidingsgebieden vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw. Meerdere sociale woonwijken werden aangelegd waarvan het 'Kasteelveld' de eerste was; ze ontstond vlak bij het centrum, meer bepaald ten zuidwesten ervan. Een deel van deze wijk fungeerde als modelwijk voor de wereldtentoonstelling van 1958. Ten zuiden van het centrum ligt de Plantentuin; de kern ervan wordt gevormd door een middeleeuws waterslot, gegroeid uit een leengoed van de hertogen van Brabant en ingericht als burcht ter verdediging tegen de machtige Berthouts, heren van Grimbergen. In 1879 werd deze voormalige heerlijkheid van Bouchout verkocht aan keizerin Charlotte die het kasteel bleef bewonen tot aan haar dood in 1927. In 1938 werd het domein aangekocht door de Belgische staat om in te richten als rijksplantentuin. Tot vandaag vormt de tuin een sterk beeldbepalend element binnen de gemeente en een groene buffer tussen de gemeente en de Brusselse Ring. Ten oosten wordt de historische kern begrensd door de A12 die tevens de scheiding vormt tussen de kern en een aantal woonuitbreidingsgebieden uit de tweede helft van de 20ste eeuw.

Wat de gehuchten betreft vormt Amelgem, ooit een zelfstandige parochie ten zuidwesten van de dorpskern nog steeds een kleine, schaars bebouwde landelijke kern; ook Oppem, gelegen op een hoogte ten noordwesten van Meise-centrum behield zijn geïsoleerde ligging, terwijl Hasselt het oudste gehucht ten noorden, enigszins versmolt met het centrum door woonuitbreidingen. Het eveneens landelijke Sint-Brixius-Rode, afgescheiden van Meise-centrum door de A12 wordt ten oosten begrensd door de wijk Eversem. Het eerste deel van de sociale woonwijk, die hier werd

gerealiseerd door de Nationale Maatschappij Kleine Landeigendom, werd ingehuldigd op 28 september 1964, gevolgd door een uitbreiding door de Nationale Landmaatschappij.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

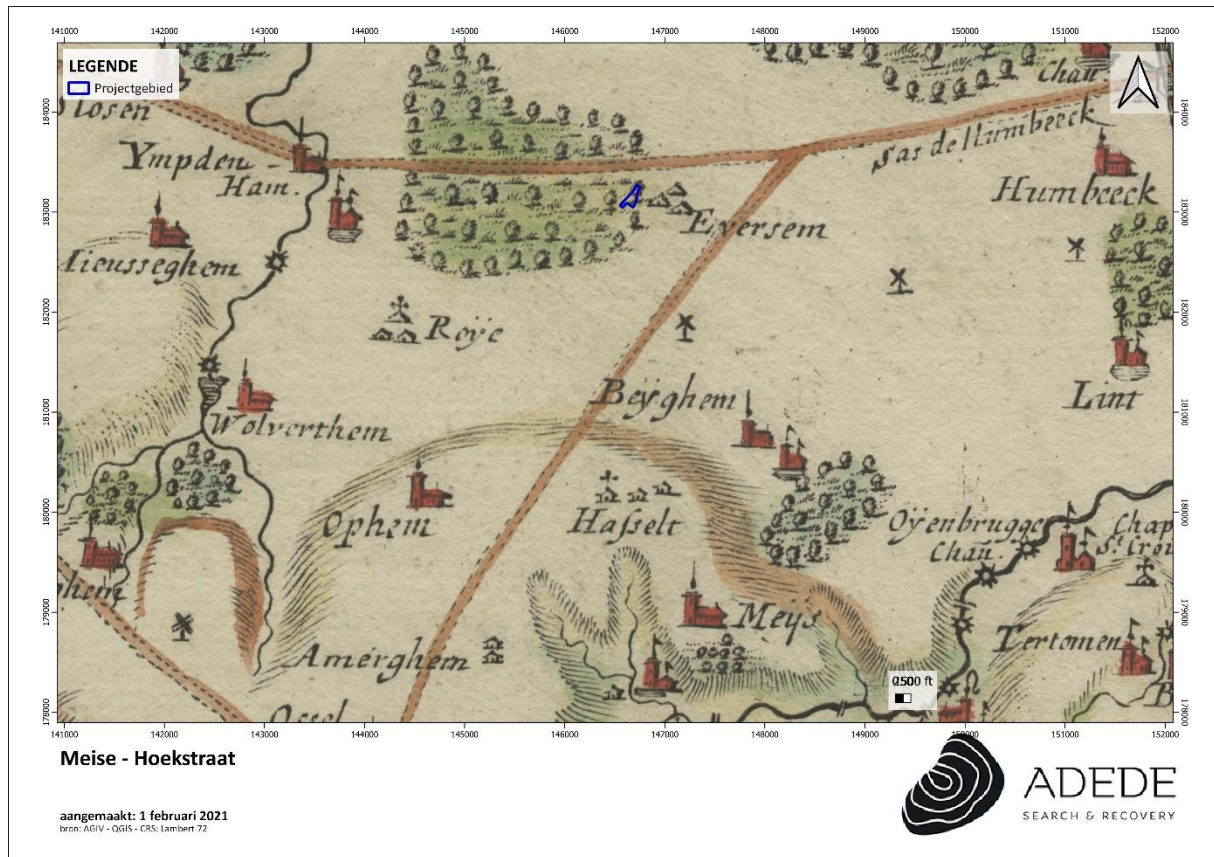
3.3.2.1 Kaart van Fricx (1704-1712/1727)

Eugène Henry Fricx (1644-1730) gaf zijn naam aan de kaarten die genoegzaam bekend zijn als de Fricx-kaarten. Deze vooraanstaande Brusselse drukker uit de zeventiende en de achttiende eeuw, werd in 1689 door de Conseil-privé van de Spaanse Koning benoemd tot Koninklijk Drukker.² Met zijn atlas '*Cartes des Pays-Bas et des frontières de France*' wenste Fricx voornamelijk zijn kunde als drukker in het licht te stellen, met het oog op het behouden van zijn titel als Koninklijk Drukker. Hij zou deze titel uiteindelijk voor het leven verkrijgen. De atlas is in feite een bundeling van heterogene, losse kaarten, die nauw verband houden met de Spaanse Successieoorlog (1702-1713). De kaart is immers grotendeels gebaseerd op kaarten van Franse ingenieurs onder leiding van Jacques Pennier en François Naudin. Dit verklaart ook waarom de kaart beter uitgewerkt is voor de Westelijke delen van het land, die door de Franse cartografen beter in kaart gebracht werden. Vanuit een geografisch perspectief is de atlas op te delen in een topografische kaart, bestaande uit 24 kaartbladen (schaal 1/110000 en 1/115000), en een verzameling stadsplannen en overzichtskaarten van belegeringen en veldslagen. De topografische kaart van Fricx is de eerste overzichtskaart van de Zuidelijke Nederlanden van een dergelijk hoge kwaliteit en kwam tot stand tussen 1704 en 1712, al is het niet onwaarschijnlijk dat het laatste kaartblad pas in 1727 werd uitgegeven.³

Gezien de weinig gedetailleerde aard van de Fricx-kaart voor het platteland, waarbij ter oriëntering vooral kastelen, kerken, abdijen en kenmerkende bouwwerken als windmolens worden weergegeven in het landschap. Burgerlijke architectuur kreeg op de Fricx-kaart zeer weinig aandacht. Daarenboven is het georefereren op de Fricx-kaart geen evidentie, daar zij niet schaalvast is. Dit maakt het bijzonder moeilijk om het projectgebied precies te karteren. Daarenboven zit er bij de georeferentie een zodanig grote afwijking dat het projectgebied te ver noordelijk geprojecteerd wordt op de Fricx-kaart. Deze kaart kan dus weinig bijkomende informatie leveren over het projectgebied.

² C. Lemoine-Isabeau, '*Eugène Henry Fricx*' in: *Lexicon der Geschichte der Kartografie (1986, boek 1) pp. 242-243.*

³ C. Lemoine-Isabeau, *Les militaires et la cartographie des Pays-Bas méridionaux et de la principauté de Liège à la fin du XVIIe et au XVIIIe siècle (Brussel, 1984).*

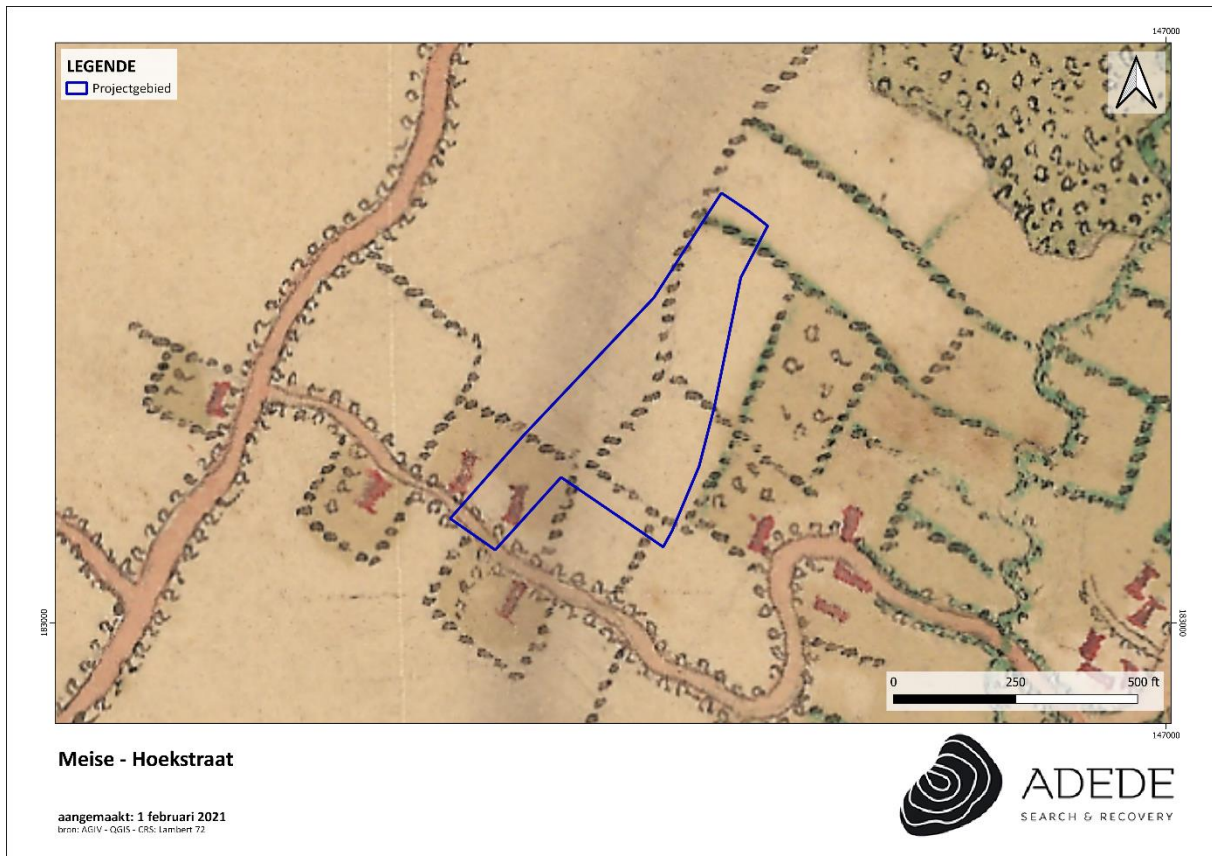
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx

3.3.2.2 Kaart van Villaret (1745-1748)

De Villaret-kaart werd opgemaakt tussen 1745 en 1748, in opdracht van de Franse vorst Lodewijk XV. De kaart werd vernoemd naar de Franse ingenieur-cartograaf Jean Villaret, een van de makers van deze kaart. De aanleiding tot het maken van de kaart was de Franse verovering van de Zuidelijke Nederlanden, na de slag bij Fontenoy (1745). De Franse vorst gaf na deze overwinning meteen de opdracht om de veroverde gebieden nauwkeurig in kaart te laten brengen. Daarbij werd, door de Franse cartograaf César-François Cassini de Thury eerst een triangulatiernetwerk uitgetekend, om de kaart te kunnen laten aansluiten op de bestaande triangulatiernetwerken van Frankrijk en de Republiek der Nederlanden. Dit triangulatiernetwerk werd vervolgens door verscheidene ingenieurscartografen – waarbij François Masse en Jean Villaret als de meest vooraanstaanden gelden – gedetailleerd ingevuld. Het resultaat is een uiterst precieze kaart van de Zuidelijke Nederlanden in het midden van de achttiende eeuw, bestaande uit meer dan 80 kaartbladen.⁴ Op de kaart zien we bebouwing die zich concentreert langsheen de Hoekstraat. Het noordelijke gedeelte

⁴ Lemoine-Isabeau, *Les militaires et la cartographie*.

van het projectgebied blijft geheel vrij van bebouwing en is in gebruik als landbouwgrond. Op de zuidelijke uitloper van het projectgebied vinden we bebouwing terug in de vorm van een vrijstaand gebouw.

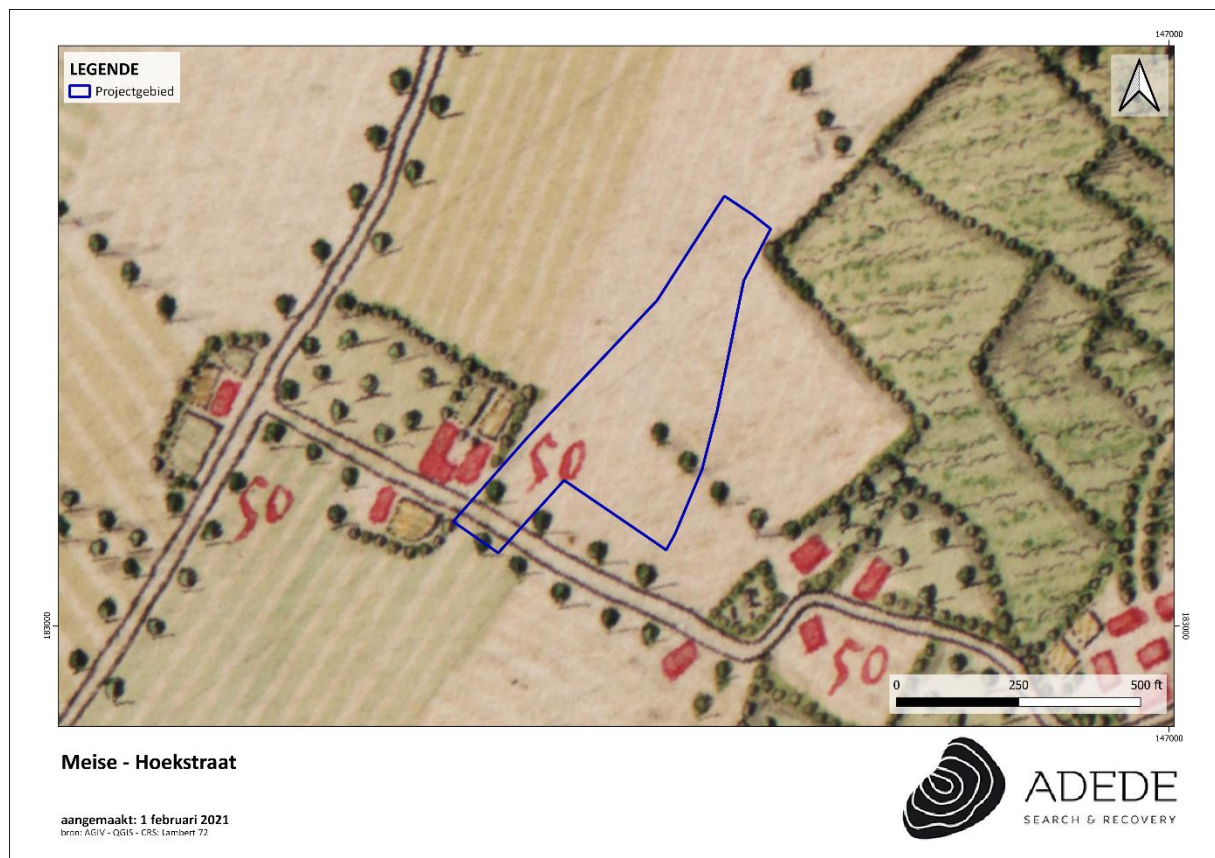
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret

3.3.2.3 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia werden de Oostenrijkse Nederlanden gedurende de periode 1771-1778 uitgebreid in kaart gebracht. De eerste plannen voor dit project dateren al van 1751, maar het zou nog tot 1770 duren vooraleer de Keizerin haar fiat gaf aan het project. Het was Joseph-Jean-François, graaf de Ferraris (1726-1814) die de leiding van het project in handen kreeg. De Ferraris was een gerenommeerd generaal uit het Oostenrijkse leger, die in Wenen Cartografie studeerde en reeds op jonge leeftijd actief werd in het leger.⁵ De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende teksten. De kaart werd in drievoud gemaakt en het exemplaar dat bedoeld was voor de landvoogd Karel van Lotharingen, is

⁵ A. De Smet, 'Le Général-Comte de Ferraris et la carte des Pays-Bas autrichiens, in s.n., Album Antoine De Smet (Brussel, 1974) pp. 347-362.

heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Nederlandse Rijksarchief te Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen.⁶ De Ferrariskaart had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren. Daarbij was het van belang dat het gebruik van de kaart zo voor de hand liggend mogelijk was. Daarbij werd overigens geen legende opgesteld, daar alle kaartelementen geacht werden duidelijk te zijn. Pas later werden legenda aan de kaarten toegevoegd.⁷ Het beeld op de Ferrariskaart is zeer gelijklopend met de Villaretkaart. Het enige verschil lijkt te zijn dat de bebouwing binnen het projectgebied op de Ferrariskaart verdwenen lijkt te zijn. Het kan echter ook zijn dat er op de Villaretkaart een te grote afwijking op de georeferentie zit.

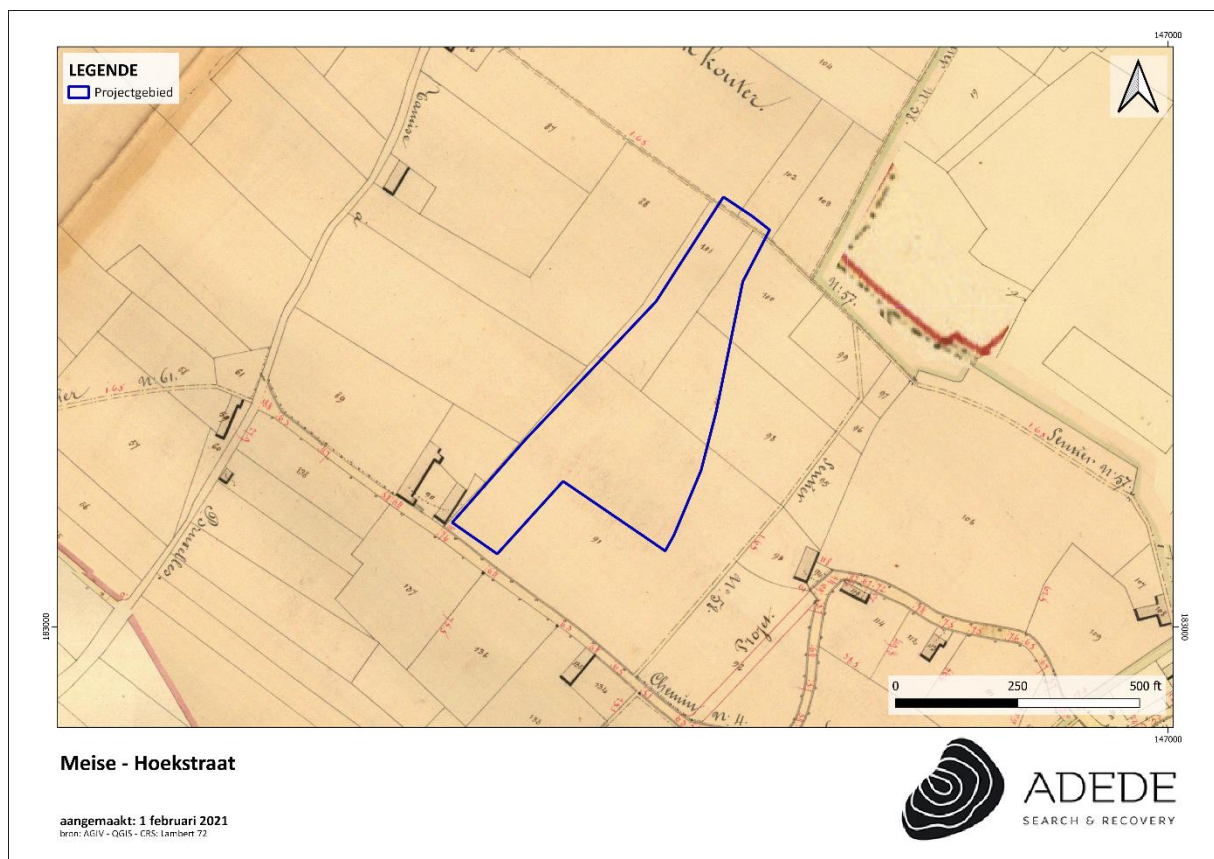
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

⁶ W. Bracke 'De kaart van de Oostenrijkse Nederlanden door graaf de Ferraris', in: s.n., *De Grote Atlas van Ferraris* (Tielt, 2009) pp. 5-19.

⁷ Karen De Coene, Thérèse Ongena, Frederic Stragier, Soetkin Vervust, Wouter Bracke & Philippe De Maeyer, 'Ferraris, the Legend', in: *Cartographic Journal* 49 (2012, 1), pp. 30-42.

3.3.2.4 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle 'openbare' wegen en 'private' wegen met openbare erfdiensbaarheid'. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden. De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen en tabellen van grondinneming. Ook op de Atlas der buurtwegen blijft het projectgebied gelegen in een grotendeels onbebouwd gebied, dat grotendeels agrarisch van karakter lijkt te zijn. Het projectgebied blijft geheel vrij van bebouwing.

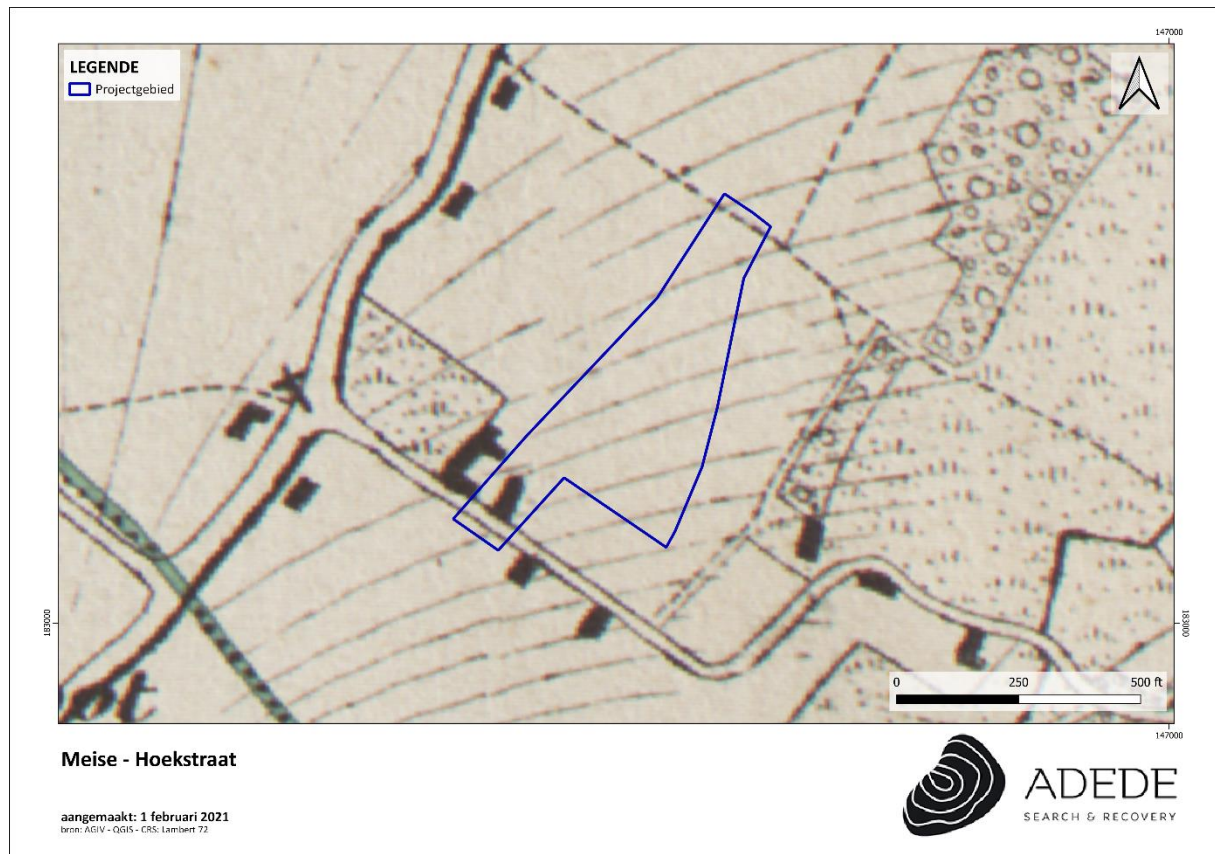
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.5 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philip Vandermaelen (1795-1869) was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Kort na de Belgische onafhankelijkheid richtte hij het 'Etablissement Géographique' op, een instituut dat tot 1880 zou bestaan en naast een uitgeverij van kaarten en geografische werken, ook een museum en opleidingscentrum voor cartografen was.⁸ Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande triangulaties. Daar hij kon beschikken over een schare goed opgeleide topografen, die hij overal ten lande uitstuurde om opmetingen gaan doen, beschikte hij al snel over alle informatie om een nieuwe

⁸ L. Wellens-De Donder, *Philippe Vandermaelen, 1795-1869* (Brussel, 1969)

topografische kaart van het jonge België te maken. Een eerste kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – werd voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.⁹ De Vandermaelenkaart toont opnieuw een status quo. Het gebied blijft grotendeels vrij van bebouwing. Opvallend is echter wel dat er op de zuidelijke uitloper opnieuw bebouwing verschijnt. Op latere kaarten is hier echter geen sprake meer van, dus het kan ook hier weer gaan om een afwijking bij de georeferentie.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.6 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). In 1827 werd Popp benoemd tot controleur van het kadaster in Brugge. Na de Belgische onafhankelijkheid kreeg Popp, in navolging van Philip Vandermaelen, de goedkeuring van de overheid om de Belgische kadasterplannen in de handel te brengen. De kadasterkaarten van Popp zijn dus in feite een gecommercialiseerde versie

⁹ C. Lemoine-Isabeau, *La carte de Belgique et l'institut Cartographique Militaire(Dépot de la Guerre), 1830-1914 (Brussel, 1988).*

van het toenmalige kadaster van België en bevatten zodoende veel gegevens over perceelsindeling. Bijkomende informatie bij de kaarten werd uitgegeven in bijgaande leggers. Popp overleed voor hij zijn volledige kadastrale atlas kon afwerken. Zijn weduwe vervolledigde nog de plannen voor de provincie luik, maar voor sommige gebieden beschikken we niet over een kadastrale kaart van Popp.¹⁰ Ook hier blijft het projectgebied geheel vrij van bebouwing.

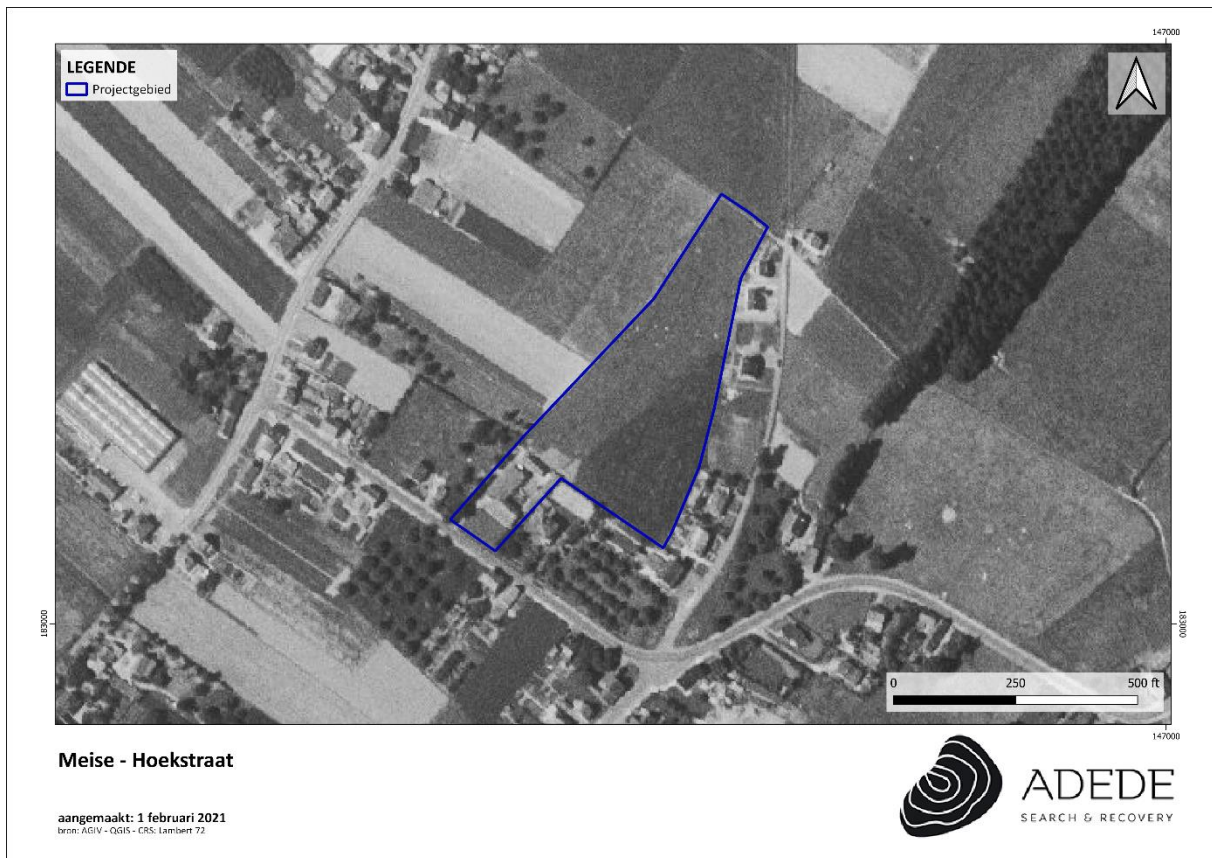

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.1 Luchtfoto 1971

Op de luchtfoto zien we dat er zich langsheen de Hoekstraat bebouwing ontwikkeld heeft. Ook binnen de contouren van het projectgebied vinden we bebouwing terug in de vorm van een L-vormig hoofgebouw met aanhorigheden. Verder blijft het projectgebied geheel onbebouwd.

¹⁰ S. Vrielinck, *Grootse plannen. De kadastrale Atlas van België van P.C. Popp: genese en datering (1840-1880)* (Amsterdam, 2018).

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.2 Luchtfoto 1979-1990

Op deze luchtfoto zien we dat de bebouwing in de omgeving verder toegenomen is. Het projectgebied zelf blijft echter grotendeels onbebouwd, met uitzondering van de gebouwen op de zuidelijke uitloper tegen de Hoekstraat.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.3.3 Luchtfoto 2000-2003

Op onderstaande luchtfoto nam de bebouwing in de omgeving duidelijk verder toe. Het projectgebied zelf blijft grotendeels onbebouwd. Evolutie zien we enkel in het zuidelijke gedeelte van het projectgebied, tegen de Hoekstraat, waar bijkomende bebouwing opgetrokken werd.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003.

3.3.4 Luchtfoto 2008-2011

De luchtfoto van 2008-2011 vertoont een status quo.

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2008-2011.

3.3.5 Luchtfoto 2020

Op de luchtfoto van 2020 zien we dat de bebouwing op het zuidelijke gedeelte, tegen de Hoekstraat, gesloopt werd. Enkel een klein, langwerpig gebouw met een zuidwest-noordoostoriëntatie, staat nog overeen. Verder is het terrein geheel vrij van bebouwing. We stellen echter wel vast dat op het noordelijke gedeelte van het projectgebied, tegen de perceelsgrenzen mogelijks grondroerende werken hebben plaatsgevonden. Op basis van de luchtfoto is het niet mogelijk hier duidelijke uitspraken over te doen.

Figuur 21. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2020.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

- In 2018 voerde Ruben Willaert een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem naar een nabijgelegen terrein ten westen van het projectgebied. Tijdens de opgraving werden sporen aangetroffen uit de periode van de Romeinse periode tot en met de postmiddeleeuwen. Er zijn echter ook recente verstoringen aanwezig, net zoals verschillende natuurlijke verstoringen. Er werd een urnegraf aangetroffen dat op basis van typologie en natuurwetenschappelijk onderzoek in de Romeinse periode kan worden gedateerd. Een veldoven en boomstamwaterput leverden beiden een datering op in de vroege middeleeuwen. Verder werden verspreid over het projectgebied enkele losse sporen aangetroffen. Op basis van het gebrekkige vondstmateriaal kunnen deze sporen voornamelijk in de Romeinse periode gedateerd worden. Één enkele scherf rood geglazuurd aardewerk kon ook worden gerecupereerd. Duidelijke spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren en/of activiteitszones konden helaas niet worden herkend. Verder werden ook nog verschillende natuurlijke en recente verstoringen aangetroffen. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verschillende sporen als antropogeen aangeduid, die later tijdens het vervolgonderzoek natuurlijk of recent bleken te zijn. Hierdoor was de sporendensiteit tijdens de opgraving heel laag, waardoor in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed beslist werd om niet de volledige advieszone voor opgraving op te graven. Er werd geconcludeerd dat de archeologische sporen verband moeten houden met een nabijgelegen erf of nederzetting, die zich echter niet bevond binnen het onderzochte gebied.¹¹
- In 2018 voerde de Universiteit van Amsterdam een vooronderzoek uit in het kader van de aanleg van een collector te Sint-Brixius-Rode. Dit onderzoek schatte de archeologische waarde van de omgeving in als hoog. In de omgeving zijn door middel van archeologisch vooronderzoek resten van menselijke aanwezigheid geconstateerd daterend vanaf het Neolithicum. Sporen van bewoning dateren vanaf de Late IJzertijd. Daarnaast zijn historische gegevens bekend die duiden op een hoge mate van continuïteit van de menselijke bewoning in het plangebied vanaf de Late Middeleeuwen. Verder archeologisch onderzoek werd dan ook aangeraden. De Hoekstraat werd daarbij niet weerhouden als potentieel interessant

¹¹ Ruben Willaert, *Ossegemstraat (Meise, Vlaans-Brabant) (Sint-Michiels-Brugge, 2018)*.

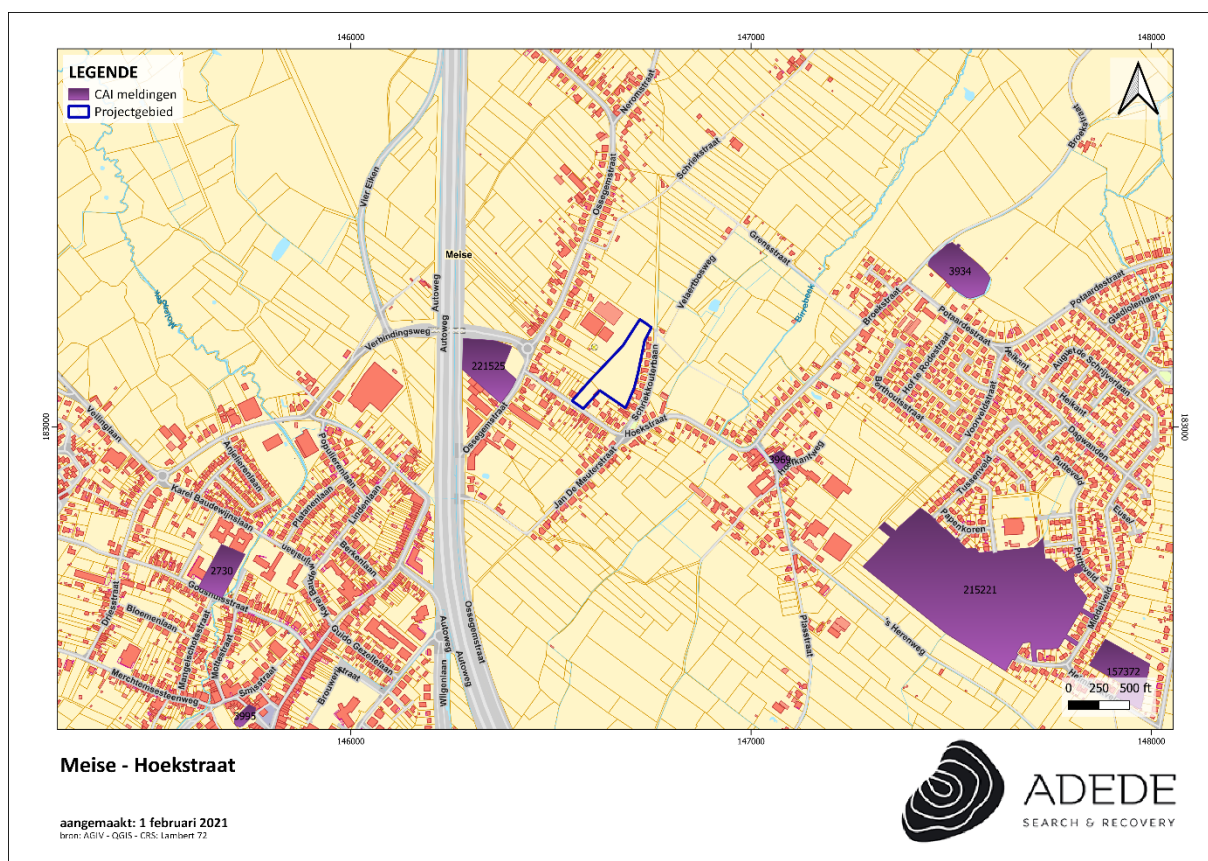
onderzoeksgebied, daar de werken zich hier concentreerden binnen de bestaande wegenissen en hier dus reeds een belangrijke verstoring verwacht werd.¹²

3.4.2 CAI Indicatoren

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
221525	300m (W)	Romeins-middeleeuws	Er werden verschillende sporen aangetroffen die kunnen gedateerd worden vanaf de late ijzertijd/ Romeinse periode. In de late ijzertijd/ Romeinse periode werd een urnengraf en enkele losse (paal)sporen aangetroffen. Uit de vroege middeleeuwen dateren een geïsoleerde veldoven en een boomstamwaterput aangetroffen. De oven kan moeilijk aan een bepaald type worden toegewezen omdat vermoedelijk enkel het stookkanaal is bewaard gebleven. De ovenkamer zelf werd verstoord door een latere kuil. De waterput bestond uit een boomstamwaterput en kende een zeer steriele vulling die helaas geen bruikbaar materiaal opleverde voor zowel macrobotanisch als palynologisch onderzoek.
2730	800m (ZW)	Middeleeuws	Site met Walgracht, voormalig godshuis (kaartindicator)
3995	1000m (ZW)	Middeleeuws	Parochiekerk Heilige Laurentius en Heilige Gorik
3969	400m (ZO)	Middeleeuws	Parochiekerk Sint-Brixius
3934	800m (NO)	Middeleeuws	Motteheuvel. Tot op vandaag is de 8-vormige structuur uitzonderlijk goed bewaard gebleven. De nog steeds aanzienlijke motteheuvel heeft naar schatting een diameter van 55 m, een hoogte van 4,5 m en ringgracht van 10 m breed. Een klein houten brugje verbindt het opperhof met het neerhof. De hoeve op het oorspronkelijke neerhof is

¹² Martijn van Haasteren, Mark Groenhuijzen, Meise – Collector St.-Brixius-Rode fase 2 (22.243) (Amsterdam, 2018).

			een gesloten hoeve met verschillende gebouwen onder zadeldak. Er zijn geen grachten meer te zien rond het neerhof.
215221	600m (ZO)	Ijzertijd	greppel als onderdeel van een erfindeling of een erfafbakening. Paalkuilencuster waarin geen duidelijke structuur kon herkend worden. Late ijzertijd-Romeinse tijd. De densiteit aan losse archeologische vondsten op het vlak was vrij hoog. Dit heeft waarschijnlijk te maken met een combinatie van bodemerosie en de aanwezigheid van een zeer ondiepe depressie waar los archeologisch materiaal aan de inwerking van landbouwactiviteiten is ontsnapt. Veel handgevormd aardewerk dat als losse vondst werd aangetroffen. 229 fragmenten waaronder 40 afkomstig van 1 individu. Het meeste aardewerk is matig bewaard en vertoont sterke slijtage door secundaire verhitte. Baksel is lokale tertiaire roodbakende klei op ongelijkmatige en lage temperatuur gebakken. Gemagerd met potgruis, uitzonderlijk met organisch materiaal. Gedraaid aardewerk: lokaal of regionaal gefabriceerd Low Lands Ware, één sterk verweerd fragment Terra Nigra en enkele fragmenten van dolia.
		Romeins	kuilen met een bijmenging van materialen die aan verbranding of ovens kunnen worden verbonden, zoals verbrande klei/leem en metaalslakken. Resten van een artisanale zone voor ijzerproductie? Ijzeroer werd mbv houtskool in een veldoven geroosterd tot ruw ijzer. Ijzerslakken zijn bijproducten. 2de helft 1ste eeuw.

Figuur 22. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

In het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de aanleg van een containerveld voor de opkweek van bomen en planten aan de Hoekstraat te Meise, werd door ADEDE bvba een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Meise is een gemeente in Vlaams-Brabant binnen het bestuurlijke arrondissement Halle-Vilvoorde. Hoewel bestaande uit vele woonkernen, al dan niet met een eigen parochie, telt de fusiegemeente sedert 1 januari 1977 slechts twee deelgemeenten, Meise en Wolvenstem. Oppem dat bij de fusie van 1977 samen met de wijk Amelgem ook bij Meise werd gevoegd was voorheen een gehucht dat bestuurlijk onder Brussegem (Merchtem) viel. Meise is een van de 19 gemeenten die deel uitmaken van de Vlaamse Rand rond Brussel en wordt in het noorden begrensd door Londerzeel en Kapelle-op-den-Bos, in het oosten door Grimbergen, in het zuiden door Grimbergen en Wemmel en in het westen door Merchtem. De oppervlakte bedraagt 3482 ha met 18.937 inwoners (2017). Van zuid naar noord wordt de gemeente sedert 1937 doorsneden door de A12 Brussel-Antwerpen, heraangelegd in 1957. Meise is een vrij sterk verstedelijkte gemeente waar de woonfunctie primeert. Meise heeft een licht glooiend reliëf en is gelegen aan de noordelijke rand van de Brabantse leemstreek met vruchtbare gronden uitstekend geschikt voor landbouw. Bijgevolg was de agrarische bedrijvigheid hier eeuwenlang de voornaamste bron van inkomsten. In de loop van de 20ste eeuw zal de woonfunctie geleidelijk toenemen in functie van het pendelen naar de hoofdstad en de omliggende industriële gebieden. Meise zelf kent geen noemenswaardige industriële bedrijvigheid. In de nabijheid van het projectgebied lopen de Molenbeek en de Birrebeek. Deze liggen echter op geruime afstand, waarbij we kunnen concluderen dat het projectgebied niet binnen een gradiëntzone gelegen is. Zeker gezien het feit dat uit de DHM kaarten blijkt dat het projectgebied in een dal gelegen is, net ten noorden van hoger gelegen gebied, kunnen we concluderen dat het gebied een zeer laag potentieel inzake occupatiesporen uit de steentijden kent.

De gekende archeologische waarden in de omgeving zijn beperkt te noemen, maar daarom niet minder belangwekkend. Op relatief korte afstand werden immers twee sites opgegraven met een relatief rijk bodemarchief inzake vondstenmateriaal uit de IJzertijd en de Romeinse tijd. Bij een terrein aan de Ossegemstraat, ten westen van het projectgebied werden verschillende sporen ontdekt, die gelinkt werden aan een nabijgelegen erf of nederzetting. Het is echter niet duidelijk waar deze zich bevond. Ook ten oosten van het projectgebied werden occupatiesporen ontdekt uit de IJzertijd en de Romeinse tijd. Gezien de eerder grote aanwezigheid van dergelijke sporen in de onmiddellijke nabijheid van het projectgebied, schuiven we een eerder hoge trefkans inzake sporen uit de IJzertijd en de Romeinse tijd naar voor.

Voor de Middeleeuwse en vroegmoderne periode schuiven we een eerder lage trefkans naar voor. Op basis van het historisch kaartmateriaal stelden we vast dat het projectgebied sinds de achttiende eeuw vrij was van bebouwing en dat er pas vanaf de twintigste eeuw bebouwing verscheen tegen de Hoekstraat. Het projectgebied was daarbij gelegen in een zone die weinig bebouwing kende en hoofdzakelijk in gebruik was als landbouwgebied. CAI indicatoren uit de omgeving wijzen ook op het bestaan van verder gelegen woonkernen, waar bebouwing en bewoning zich concentreerde. Op basis van de luchtfoto's zien we dat de ontwikkeling van de omgeving zich pas doorzette in de tweede helft van de negentiende eeuw, wat ongetwijfeld samenhangt met de toenemende bevolkingsdruk, als gevolg van de nabijheid van Brussel en het toenemende pendelverkeer. De bebouwing die zich op het terrein bevond, tegen de Hoekstraat, werd recent gesloopt, met uitzondering van een langwerpig gebouw (schuur?) dat overeind bleef. Ook voor de hedendaagse periode schuiven we daarom een eerder laag potentieel naar voor inzake bodemarchief.

De opdrachtgever plant de aanleg van een containerveld in het kader van zijn activiteiten als boomkweker. De containers zullen dienst doen als teelvelden voor hydrocultuur (telen zonder aarde).

Het perceel (lot 1 percelen volgens goedgekeurde verkaveling dd05/03/2013 dossiernr. Gemeente Meise: 2013/7-711) bereikbaar vanaf de hoekstraat zal dienstdoen als toegang. De toegang vanaf de hoekstraat wordt voorzien in waterdoorlatende dolomiet (1.000,58m²).

In totaal worden er binnen het projectgebied 10 containerblokken aangelegd (9.752,14m²). Rond het containerveld wordt de wettelijke afstand bewaard en een groenbuffer toegevoegd (2.022,02m²), de bewandelbare paden rond het containerveld worden voorzien in betonverharding (2.808,41m²). Dit zal een pad zonder onderfundering zijn, wat een ingreep in de bodem van 20cm impliceert. Het containerveld zelf zal bestaan uit een waterdicht membraan waarop de bomen en perkplanten in opkweek komen te staan. Om dit containerveld aan te leggen zal een ontzoding gebeuren. Deze heeft een impact in de bodem van 40cm onder het maaiveld.

De bomen uit de bestaande toestand worden in aantal gecompenseerd in de nieuwe toestand.

Rondom het perceel wordt een groenbuffer voorzien. De groenbuffer wordt voorzien in gras en hagen met voldoende hoogte en volume.

Het terrein zal worden opgehoogd om de benodigde aflooppercentages voor het containerveld te kunnen bewerkstelligen. Concreet houdt dit in dat het noordelijke gedeelte van het projectgebied, dat merkkelijk lager ligt dan het zuidelijke gedeelte, tot zo'n 150cm wordt opgehoogd.

Daartoe wordt het projectgebied genivelleerd, waarbij de grond van het hoger gelegen zuidelijke gedeelte van het projectgebied wordt gebruikt om het noordelijke gedeelte op te hogen. Daarbij worden op het zuidelijke gedeelte afgravingen voorzien van zo'n 20 tot 40 cm onder het bestaande maaiveld. Hiervoor zal ook de teelaarde worden verwijderd en grond "onder" gestoken.

Inzake waterafvoer en wateropslag wordt een First Flush systeem geïnstalleerd. Daartoe wordt een ondergronds waterbekken geïnstalleerd met een inhoud van 150.000 liter. Dit bekken heeft een doorsnede van 7,8 meter.

Samenvattend kan gesteld worden dat de bodemingrepen die voorzien worden door de geplande werken zeer ingrijpend te noemen zijn. Daarbij dient zeker ook rekening gehouden te worden met de bodemtypes die op het terrein werden vastgesteld door de Bodemtypekaart, waarbij er sprake is van een Ap-bodem met een eerder geringe dikte. In die zin is zelfs een geringe bodemingreep zeer bedreigend kan zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief. Ook de inplanting van het waterbekken van 150.000 liter met betrekking tot het First Flush systeem kan als bedreigend beschouwd worden voor het bodemarchief. Gezien de archeologische verwachting inzake occupatiesporen uit de ijzertijd en de Romeinse periode, gezien niet met zekerheid de afwezigheid van een archeologische site binnen de contouren van het projectgebied kon worden aangetoond én gezien het zeer bedreigende karakter van de geplande werken, is ADEDE bv van mening dat verder onderzoek nodig is alvorens te kunnen overgaan tot de uitvoering van de geplande werken. In de eerste plaats dient een Landschappelijk Bodemonderzoek plaats te vinden om de staat van de natuurlijke bodemopbouw na te gaan. Afhankelijk van de resultaten van dit LBO, kan besloten worden om over te gaan tot verder onderzoek (steentijdtracé bestaande uit verkennende boringen, waarderende boringen, proefputten in functie van steentijd, proefsleuvenonderzoek).

Het verdere verloop wordt beschreven in het Programma van Maatregelen.

5 Bibliografie

F. Bogemans, 'Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen' (Brussel, 2005).

W. Bracke 'De kaart van de Oostenrijkse Nederlanden door graaf de Ferraris', in: s.n., De Grote Atlas van Ferraris (Tielt, 2009) pp. 5-19.

Karen De Coene, Thérèse Ongena, Frederic Stragier, Soetkin Vervust, Wouter Bracke & Philippe De Maeyer, 'Ferraris, the Legend', in: Cartographic Journal 49 (2012, 1), pp. 30-42.

A. De Smet, 'Le Général-Comte de Ferraris et la carte des Pays-Bas autrichiens, in s.n., Album Antoine De Smet (Brussel, 1974) pp. 347-362.

C. Lemoine-Isabeau, Les militaires et la cartographie des Pays-Bas méridionaux et de la principauté de Liège à la fin du XVIIe et au XVIIIe siècle (Brussel, 1984).

C. Lemoine-Isabeau, 'Eugène Henry Fricx' in: Lexicon der Geschichte der Kartografie (1986, boek 1) pp. 242-243.

C. Lemoine-Isabeau, La carte de Belgique et l'institut Cartographique Militaire (Dépot de la Guerre), 1830-1914 (Brussel, 1988).

B. Pillans & P. Gibbard, 'The Quaternary period', in: F.M. Gradstein, J.G. Ogg & A.G. Smith, The Geological Time Scale (Cambridge, 2004) pp. 979-1010.

S. Vrielinck, Grootse plannen. De kadastrale Atlas van België van P.C. Popp: genese en datering (1840- 1880) (Amsterdam, 2018).

L. Wellens-De Donder, Philippe Vandermaelen, 1795-1869 (Brussel, 1969).

Cai.onroenderfgoed.be

Inventaris.onroenderfgoed.be

Geopunt.be

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 29 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 30 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.....	- 31 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.....	- 32 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 33 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 35 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 36 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.....	- 37 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 38 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 39 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.....	- 43 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret	- 44 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.....	- 45 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 47 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 48 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.....	- 49 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 50 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 51 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003.	- 52 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2008-2011.	- 53 -
Figuur 21. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2020.	- 54 -
Figuur 22. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 58 -